

ספר

# דורות האחרונים

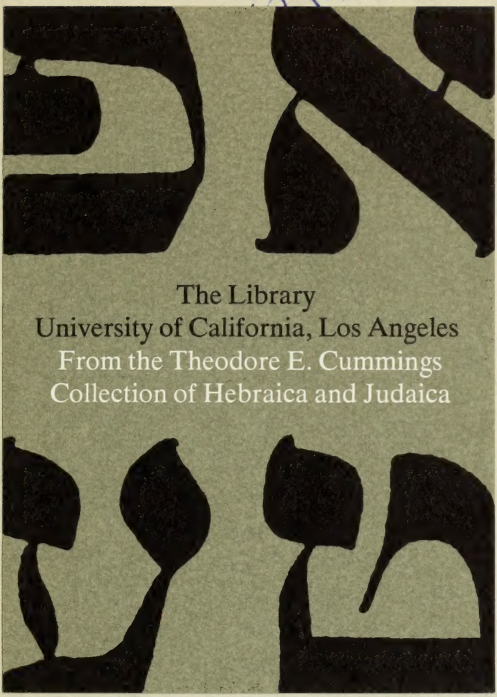
ספר שני

מ—פ


בן-ציון בתר"ר משה זצ"ל אייזענשטאדט

*Handwritten mark*

270 N



The Library  
University of California, Los Angeles  
From the Theodore E. Cummings  
Collection of Hebraica and Judaica



Digitized by the Internet Archive  
in 2014





# דורות האחרונים

ספר חדש לתולדות גדולי עמנו, גאונים ורבנים, ראשי ישיבה, דרשנים, חכמים, סופרים, ומחברים, נדיבים, ופרנסים, עושים ומעשים שעמדו לנו בדורות האחרונים ערוך בחסדי שמים בידי איש דל בעמו וצעיר משפחת סופרים.

בן-ציון בהר"ר משה זצ"ל אייזענשטאדט

מנכדי הגאון והחסיד המפורסם, רבן של כל בני הגולה  
כבוד קדושת שמו

מרן מאיר זצוקללה"ה אייזענשטאדט

בעל תשובות „פנים מאירות" ועוד.

---

בתוך עמי אנכי יושב באהלה של תורה

בתוככי בראנזוויל יצ"ו.

ספר שני

מ—פ

---

ברוקלין — ת"ש

---

נדפס על ידי

פאסטאר פרינטינג קארפאריישאן

14 קוק סטריט, ברוקלין, נ. י.





ס פ ר

# דורות האחרונים

ספר חדש לתולדות גדולי עמנו, גאונים ורבנים, ראשי ישיבה, דרשנים, חכמים, סופרים, ומחברים, נדיבים, ופרסנים, עושים ומעשים שעמדו לנו בדורות האחרונים ערוך כחסדי שמים בידי איש דל בעמו וצעיר משפחת סופרים.

בן-ציון בהר"ר משה זצ"ל אייזענשטארט  
מנכדי הגאון והחסיד המפורסם, רבן של כל בני הגולה  
כבוד קדושת שמו  
מרן מאיר זצוקללה"ה אייזענשטארט  
בעל תשובות „פנים מאירות" ועוד.

---

בתוך עמי אנכי יושב באהלה של תורה  
בתוככי בראנזוויל יצ"ו.

ספר שני

מ—פ

---

ברוקלין — ת"ש

---

נדפס על ידי

פאסטאר פרינטינג קארפאריישאן

14 קוק סטריט, ברוקלין, נ. י.



כתבת הרב המחבר הי"ו

RABBI B. EISENSTADT

365 Amboy Street

Brooklyn, N. Y.

*Linotyped, Printed and Bound*

*by the*

POSTAR PRINTING CORPORATION

14 Cook Street, Brooklyn, N. Y., U. S. A.



BM  
750  
E34d  
v.5

## ב ר כ ת א ו ה ב

יברך העליון ממקום ברכתו שם,  
גבר ישר בצדקה מורם מעם,  
מוקיר תורה אוהב ומודע לחכמים,  
עושה ומעשה באמונה ולב תמים,  
ידידי היקר במדת חסד ממולא,  
בקהלת ישרון אבן טובה וסגלה,  
מו"ה חיים נ"י בהר"ר חיים ז"ל ליבערמאן בכרוקליו, יצ"ו,  
אשר יואל בטובו לתמכני באהבה ולסייעני בעבודת הקדש.  
בין כל תומכי התורה והעומדים לימין אביוני אדם,  
יתברך בכפלים, בשלום רב ובארץ ימים ושנות חיים.  
כברכת מכבדו, המצפה לישועה קרובה במהרה במהרה בימינו,

בן-ציון בהר"ר משה זצ"ל אייזענשטאדט

ט"ו בטבת, תרנ"ן





## הקרמת המחבר

בהתעסקי בסדורו והערכתו של הספר הנוכחי, האחד עשר לספרי תולדות גדולינו ומצוינינו אשר הצטיינו למקצועותיהם השונים בדורות האחרונים, אשר זכיתי, בחסדו יתברך, להדפיס עד הנה, נודע לי, כי אחד הסופרים פה באוצר זכרונותיו שחבר, עם כל הכבוד שחלק לי, הדל והזעיר, צעיר משפחת סופרים, ויתן לי יד ושם בין גדולי עמנו שבארצות הברית שבאו שמה בראשית המאה החדשה, ובהביאו את שמות ספרי התולדותיים — את עשרת ספרי הדרושיים שחברתי, בעזרת השם, ואשר נתפרסמו ברוב תפוצות הגולה, לא הזכיר לגמרי — בדרך אנכי, מעיר הערה קלה וקצרה זאת: „ספרי תולדותיו אין להם ערך ספרותי מחמת הפרזת השבחים והתוארים הגדולים אשר נתן לכל אחד, עד שהתואר נאון הוא בין התוארים הקטנים“.

לוא יצאו הדברים מסופר עול ימים שכל חפצו ורצונו מנמתו ומשאת נפשו להתגלות ולהתודע בין הבריות ולהראות חזותו ותכניתו לרבים, ובשרירות לבו יאמר, כי אין דרך יותר טובה ומוכשרת לפניו לעשות לו שם, כי אם בהטילו מומים במוקדשים ועומדים, או בשלחו את ידיו לסתור ולפרוץ, להשחית ולקלקל, מוסדות ובנינים מעשה ידי אחרים אשר רבות עמלו וטרחו בהם, כי אז יתוסף שמעו ויתגדל ויתהדר כבודו בעולם ומלואו — לא שמתי את לבי אליהם ולא נפניתי אחרם כלל, בכגון זה, אמרתי יפה היא השתיקה; הילדות והשחרות, הרבה הרבה דברים שלא כן עושות, יש שבשגגה וגם בצדיה ובמתכוין דרכם להזיק להרע ולהשחית את כל הכא לפניהם, ומי יבוא חשבון חטאות, עונות ופשעי נעורים האומרים להפוך הקערה על פיה ושמים מישור למעקשים וממירים טוב ברע, ולחשך יקראו אור גדול, ועוד קוראים ומכריזים כי הגדילו לעשות ויגלו תעלומות, ואשר על כן משלו חכמים משל: „בנין ילדים סתירה“ — וקימתי: „אל תען!“

אולם מכיון שנאמרו מסופר זקן וישיש, ולא סופר סתמי דלא פקיעי סמיה, אלא מסופר שהוציא טבעו ומוניטו בשוק הסופרים והמחברים בקולי קולות, ויקנה לו שם בחבוריו גדולי הכמות ורבי העלים, ויש אשר למראה ספרים כרסנים ותקילין כרוב ספרי זה המחבר, שבהם מראה פנים לעניני תורה ודת, ועקרי דינים וגופי הלכות פסקים והוראות חכמים,

למוסר ומדות, באין כל ספק ישפוט כי אחד, "מגדולי המחברים" בזמננו, און וחקר ושקל את כל דבריו בפלס אמונים, וכל אמרותיו אמרות טהורות וצרופות ומזקקות שבעתים, וכל מה שיצא מפי עמו ומה שפלטה קולמסו והעלה על הספר ושחרת על לוחו, "הזכרוני" לשארית. וביחוד באיזהו מקומן של משפטיו ופסקיו החרוצים על סופרים ומחברים זולתו שהעמיד מעשיהם ופעולותיהם בדין, שהוא מעין דיני נפשות ורוחות, שם לו את האמת לקו והצדק למוסד, וכי קים זה האיש שזכה באוצר דיניו ומנהגיו את הרבים, מה שכתבה תורה: "בצדק תשפוט", ואם כן יאמר הרואה פסק דינו של זה ה"מורה הוראה", הנדמה בעיניו, כביכול, כשליט ומשביד על אוצרות הדינים החקים והמשפטים ואשר בידו נמסרו כל אוקלידיהון ומפתחותיהון — לא לכד שיפסול עבודתי הקשה והרכה אשר יגעתי ועמלתי בה — תודות לשמו יתעלה — זה רבות בשנים, אלא גם, בהתלותו על "אילן גדול" שענפיו נתכדרו — יבטלה מראש בתכלית הבטול.

ואמרתי חובתי היא לענות הרף מלאכתי ולבלתי עצור במלים, השתיקה כהודאה והסכמה גמורה, וכי אחשה, יראתי פן מצאני עון וחטאת לא תתכפר, כי אהיה לגורם ומסייע לעברה תולדתית חמורה, וכעונה אמן אחרי השקר, שויתי לנגד עיני מאמרו הנמרץ של נשיא הלויים בתוכנו אשר דבריו כדברי האורים, בהקדמתו ל"טורי זהב" שאומר: "יש מכשול במי שרואה דברים נדפסים ממי שלא הגיע להוראה", ומצות עשה דאורייתא היא להסיר כל מכשול ותקלה.

מעקימת שפתו וחוד לשונו של זה הסופר השופט והדין, יכיר כל רואה ומבין דבר לאשורו, כרגע, כמה מן האמת יש בדבריו, ועד היכן הוא משתדל לאחז את עיני הרואים בראיה בעלמא, מבלי חקר ודרוש ועמוד על שרשו ותכניתו של דבר, לתפוס אותו בלכו. ממשמעותו של "משפטו החרוץ" שהתואר "גאון" אצלי מן התוארים הקטנים, ושנתתיו "לכל אחד" הבא בערכי ספרי, — אתה למד, שכל איש ואיש גם אחד לא נעדר, מבלי הבט אם יתייחס על דגל גדולי התורה חכמיה ומעריציה, ככהני הדת ומורי ההוראות בישראל, עמרתיו בעטרת "גאון" שאינה הולמתו, וארבה לשבחו ולהללו ולתארו בתארי כבוד מוגזמים ומופלאים שאינם בו לא מינם ולא מקצתם, ואני עיני נוראות נפלאתי איך יזיד ויהין אינש להתעות בשוא ושקר במלתא דעבידי לאגלווי כזאת. הרי ספרי, ברוך השם, אינם ספרים החתומים גנוזים וטמונים במקומות לא תשורם עין איש, גלויים וידועים ומפורסמים ונפוצים המה בין חכמי עמנו הקרובים וגם הרחוקים, והלא יבואו לטפחו על פניו, ולענות כחש דברי און ותפל כדבריו.

כל רואה ספרי והקוראם בצדק, הלא עין בעין יראה שכתואר "גאון" נזהרתי מהשתמש גם אצל שמות רבים וכן שלמים מגדולי התורה



המשמשים בתור רבנים ומורי הוראה בקהלותינו השונות, ולא תארתי בו, זולת אלה שתורתם מכרזת ושמעם יצא בכנסיות ובתי מדרשות, בין רבנן ותלמידיהון, ואשר נתכרר אצלי, מפיהם און מכתביהם, של גדולי חכמי הדור המפורסמים בעוצם יראתם וכרב דקדוקם במצות הקבלה והמסורת, שאחת מהן היא גם „כבוד חכמים“, כי המה שמו עמרת „גאון“ על ראשם, אז ראיתי לקראם גם אני בשם התואר הנעלה הזה, ונשמרתי ונזהרתי מעבור עליו, לבל אהיה, חלילה כמזלזל בכבוד מורים.

מקנא הוא ב„הפרזת השבחים“ ו„התוארים הגדולים“, אשר נתתי „לכל אחד“ בספרי, בעוד אשר באמת, מספר נכר וכולט של אנשי המעשה והעסקנים הצבוריים, נדיבים או מצוינים בשארי הצמינות, תארתיים זולת בשמות מעשיהם ופעולותיהם שנודעו בהם כחוגיהם הקצרים או הכתבים לבד, ולא כניתים לא בתואר „רב“ ולא בתואר „גדול“ ולא כל שכן בתואר „גאון“ שהוא לדברת המקנא בין „התוארים הקטנים“ אצלי.

כמה נפישא הוצפתא דגברא הלוקח לו קרנים לנגח בהם, והבא לסתור באמת מדה מגונה ורעועה, בנין נכון הבנוי כמו רמים מראהו הנכון והנשא, הרהיב עינם הבדלח של ראשי בנינו בונינו, אדרכלי מקדשנו התולדתי ומקימיו, אשר שבחו ויפארו את עבודתי שהיא לתפארת לדורות, וקוראים עליה ההלל הגדול, במליצותיהם והסכמותיהם השונות שכבר נדפסו בספרי, ואשר רבן עדנה תחת ידי, ואשר אקוה לפרסמן — ברצות השם — בחלקי ספרי הכאים.

בן ציון בהר"ר משה זצ"ל אייזענשטארט

ט' לחודש כסלו, ת"ש.

בראנזוויל, ברוקלין, (פ' ניו יארק) באמריקה הצפונית.



## תעודות הרבנים הגאונים המפורסמים יצ"ו



בשם ה' וכעזרתו, סאטמאר.

כבוד ידיני"פ מאז הרב הגאון ערוגת הכושם,

חכם הכולל כו' מו"ה בן-ציון אייזענשטאדט, נל"ו

תשואות חן ותודה מעומק הלב להד"ג על אשר כבדני בספרו החדש „דורות האחרונים“. ספרו הכולל תולדות גאוני הזמן וגדולי הרוח הוא כינוס לצדיקים, מלבד כבוד התורה אשר יש בזה, עוד נחוץ כי ידע ישראל כי גם בדורנו זה כ"ה לא אלמן ישראל וכבר איתמחי גברא ואיתמחי קמיעת הד"ג בחבוריו הרבים והמחוכמים, ואני יושב ומצפה לראות גם ח"ש, יראו עיניו וישמח לבנו ויעלצו כל ישרי לב, בעה"ח, אור יום כי טוב, לסדר ואתה תחזה אנשי חיל יראי ה' גו'.  
יצחק הק' קליין ראב"ד דסאטמאר.



בע"ה, י"ב תמוז, תרצ"ו.

שלום וכל טוב ברוחניות ובגשמיות לידיד נפשי הרב הגאון המפורסם, חכם עדיף מנביא, מלך העט, מופר נהדר בקדש ר' בן ציון אייזענשטאדט שליט"א.

אחדשה"ט כראוי לגבר הנקל על בעמל של תורה, הנני מתכבד בזה, להודיע לכת"ר ולאשר את קבלת מכתבו היקר. יהי רצון שיצליח בעבודתו הק' והפוריה ויארץ ימים ויוסיף לחבר ספרים מועלים ונחוצים כדרכו בקדש מהרבה שנים.

ידידו בלב ונפש באה"ר ובכבוד ויקר

שמריהו ליב הלוי הורוויץ החופ"ק ברוקלין, נ. י.



## דורות האחרונים

— מ —

לאמריקה ויכהן בתור רב בקהלות שונות. וזה ח' שנה שנתקבל לרב דכהכ"נ „עדת ישרון" בברוקלין. מהרב הגאון הרמ"מ הי"ו באו מאמרים בעתונים שונים ובכ"י ח"ת ומאמרים שונים, והוא מטובי העסקנים המזרחיים בניו יארק. עושה ומעשה ומלא ברכת ה'.

**מאזוז הרב ר' שלמה ס"מ,** הרה"ג הנעלה עורך המאסף להלכה ועניני אגדה בשם „מקבציאל" באי גרבה.

**מאיערסאן הרב ר' זרח** בה"ר **מאיר**, הרה"ה בעל ס' „טוב ויפה" על פרקי אבות (ניו יארק, עת"ר).

**מאנדזאק** הרב ר' **מנחם** בהרב **ישראל**, „שמשון הרב הג' ומופלא ביראה, מילידי העיר משעכ-נאוו, גליל פלוצק, למד תורה אצל הגאון הצדיק מו"ה שלמה זצ"ל האב"ד דעיר מולדתו וירב חילו בש"ס ופוסקים. בא לאמריקה בעלומיו ותורת ה' אמנתו ושעשועיו בה יהגה תמיד. והוא עושה ומעשה ורב להושיע. מיקירי חכמי התורה במזרח נ. י. יפרח כתמר צדיק.

**מאנהיימער** הרב ר' **חיים צבי** בה"ר **דוד יהודה ליב**, גאון וצדיק מפורסם מגדולי הרבנים בארץ הגר בדורנו. נולד תקע"ד

**מאגוז הרב ר' משה זקן**, הגאון והצדיק המופלא מגדולי ישראל באפריקה אב"ד וראש הרבנים באיגובה תלמידו של הגאון הגדול מו"ר חיים הכהן זצ"ל האב"ד דטריפולי. המחבר שו"ת „דבר המשפט", והגרמ"ז העיר הערותיו והגהותיו לספר רבו זה. וחבר ג"כ ספר „סבר פנים".

**מאגנעס הרב ר' משה** בהרב ר' **מאיר מארים**, הרב הגאון מגדולי יוחסין, בנו של הגאון הגדול בדורו בעל הס' ניר על ירושלמי. ולמעלה בקדש היה לרב בלונא, טוראוו ולבסוף בפוהוסט, והיה נודע בתורתו וחכמתו וצדקתו. וחבר ס' „מעשה רוקח" על הרוקח (הנמצא בכ"י אצל בנו הרה"ח ר' שלמה צבי) ונ"נ בן נ"ט ד' מ"א, תרס"ה. והוא אבי הרה"ג הרמ"מ הכא אחריו.

**מאגנעס הרב ר' מאיר מארים** הרב הגאון החכם ושלם מרבני ברוקלין. נולד בקוברין, מקום שם כהן א"ז מאור הגולה ככהונת אב"ד ויקבל תורה מאביו הגוצ"ל ובישיבת סלובודקה. ויעש חיל רב בתלמוד ופוסקים ובספרי גדולי חכמי עמנו ויסמכתו הגאון מו"ר יצחק יעקב זצ"ל ריינעס. בשנת פר"ת בא

בכהכ"נ „אור חדש" שמה ויעש שם טוב בין החרדים לדבר ה'. תרפ"ב בא לאמריקה והיה לרב בח' משניות במזרח נ. י. שבברוקלין, ושם מושבו עד היום.

מהרה"ג מוהר"י היו באו עניני אגדה ודרוש שונים באפריון שהו"ל ידידנו הרב החכם מוהר"ש מילער הי"ו ובקבץ הנאומים שהו"ל הרה"ח מוהר"ג הכהן באדער הי"ו, ובשנת תרצ"ט הופיעו ביהודית הטפותיו על פרשיות התורה ב"ה, „ווארט און צייט"

**מאנישעוויץ הר"ר צבי הירש**  
בהרב **דובער** החכם השלם והעסקן התורני המפורסם, יליד סינסינטי, שנתגדל ונתחנך ע"י גדולי הרבנים בעיה"ק תוכ"א בתורה ומצוה מילדותו, ובהיותו לאיש וישב למולדתו, עמד לימין אביו הצדיק ונדיב במסחרו הנפוץ בין יראי ה' ושומרי אמונה בארצות פוזרנו ויעש עשר ונכסים וירב חילו לתורה וצדקה ולכל מפעל טוב וחסד בגולה ובאה"ק. והוא מחיב עשירים המקמצין. ברכת ה' תחופתו!

**מאנסקי הר"ר הירש בה"ר אברהם**, עסקן צבורי נעלה, ועורך דין נודע ומפורסם באמאהא, נעב, שנבחר מקרוב לראשה ונשיאה של „אגדת בני ברית באמריקה.

**מאננעס**, הרב ר' **שלמה בה"ר יהודה הכהן** הרה"ג המופלא רב ואב"ד בעיר שוואבאך, בייערן.

**מאסס הר"ר חיים יעקב בה"ר יהושע**, הרה"ח השלם בתורה ומדות מילידי יאנובה (גליל קובנה) ותלמידו של הרה"ג ר' זלמן יאנובר ר"מ בקובנה. בא לאמריקה תרס"ט

בפישטיאן. תלמידו המובהק של מרן הג"ר משה סופר בפרעסבורג שהעריצו ויפליאוהו ויסמיכוהו באכיו, ומיראתו לא הפץ ברבנות וישתתף במסחר חותנו האמיד, אולם אחרי ששוודי לילה הציגוהו ככלי ריק נתן עליו עבודת הקדש, והיה לרב מראש בשוטעלסדורף ואח"כ בווערבווי. תר"ל נבחר לאב ב"ד דאונגוואר מקום שם כהן עד יומו האחרון י"ז תמוז תרמ"ו, ויספדו לו גדולי הרבנים.

הגאון מוהר"ח צ"צ זצ"ל הרביץ תורה והעמיד תלמידים מגדולי זמננו והשיב תשובות רבות והשאיר בכי"ק חבורים שנים. ותלמידיו בברוקלין הוציאו בשנת תרח"ץ ספרו שו"ת „עין הכדלח".

**מאמן** הרב ר' **חיים יוסף** הרב הגאון המפורסם, מגדולי התורה בצאר-לביצה באפריקה ומוזכר לברכה בס' „כתנות יוסף" של הגה"ג הצדיק מו"ה יוסף זצ"ל בירדגו הראב"ד דמקנאסא שהו"ל נכדו הג"ר יעקב חי בירדגו בשנת תרפ"ב.

**מאנטעל** הרב ר' **יהיאל בה"ר ישראל** הרב הג' החכם השלם והמטיף הנעלה. נולד בוואראלא ח"י חשון תרמ"ב וילמוד תורה מגדולי ארצו הג"ר זאב גולדברגר הג"ר והג"ר יחזקאל פאנעט והג"ר משה שמואל גלאזנער (עי' תולדותיו בספרנו דורה"א ס' א') ויקבל סמיכות הג"ר צבי קינסטליכער והגר"ש קרויס, תרס"ז נשא לאשה ממשפחה כבודה מווין, וישלח ידו במסחר בכודפסט וידרוש שלא לק"פ מדי שכת בשכתו ומועדים



הגה"צ מוהרמ"מ זצ"ל מקאצק, (חתנו הוא הרה"ג הצדיק מו"ה נחום מרדכי שליט"א פערלאוו, ע"י אות פ').

### מארי'לום הרב ר' יוסף אהרן

בהרב ר' אליעזר זאב, גאון וצדיק מפורסם הראב"ד דדארהוי ובוטשע-טשי, ונ"נ דרב חסידא, ר"ח סיון תרע"ג, ועל מקומו נבחר בנו הרה"ג מו"ה אליעזר זאב שהו"ל את הדרשות שדרש מר אביו הגוצ"ל בשם "יד יוסף" (קלויזנבורג תפר"ו).

### מארקאוויץ הרב ר' מרדכי

הרב המאוה"ג המו"צ בקיוב בזמנו של הגאון ר' אהרן זאב ווייל זצ"ל האב"ד דשם. ובאו שניהם בהסכמה עה"ס "פשת הש"ס", (ורשו, תרמ"ד).

### מארקום הר"ר אהרן מרדכי

בהר"ר אליעזר, מופלא בתורה ויראה ועסקן גדול במצות, נולד חוהמ"ס תרכ"ה בזאלודאק למשפחה נכבדה שמתיחסת להרה"ג ר' יקיר ר' איצעלעס ותרה"ג ר' אליעזר מלידא זצ"ל (ע"י מכתבו של הג"ר הלל ליבשיץ לבנו הג"ר יהוקאל בראש הס' המדרש והמעשה).

וכשנשא לאשה בת המופלג ר' שלום דוד מנכבדי קאלווארי בא לאמריקה ויתישב בברונזביל ויקדיש רבי עתותיו לתורה ולחסד, ויהי פרנסו ומנהיגו של בהכ"נ המפואר, עיץ חיים מהזיקי הרב"ש ויעש רבות לחזק חכמים וסופרים והישיבות וביחוד שבא"י. תרצ"ד עלה לאה"ק ולא ארכו ימיו שמה ונ"נ ד' חוהמ"ס תרצ"ה כבן ע' שנה. לזכר עולם יהיה רב להושיע זה! (בנו הוא

וישמש בתור רב ושו"ב בקהלות שונות. תפא"ר נמנה לכהן כהיכל "פתח תקוה" בכרוקלין, ולמד ולימד במקרא משנה וגמרא ויהי אהוב בנועם הליכותיו ונפטר בשם טוב כ"ו אדר ב' תרצ"ה ומצא מנו"כ ב"הר לבנון", (וב"אוצר ישראל" ה"ד בא מאמר בשמו).

מאראנאווסקי הר' יעקב שמואל, מגדולי החזנים בזמנו ומפורסם בשם "זידעל ראונער" (ע"ש העיר ראונא שכהן לש"ץ בראשונה) והיה לש"ץ בקישינוב. ברדיטשוב ולעמברג. ובא לזקנתו לאמריקה וחבר "אוצר הנגינה" המוכן לדפוס.

### מאסקאוויץ הרב ר' יחזקאל

כה"ר משה אהרן הרב הג' השנון מילידי דוכרובא שהיה ר"מ בהור-דנה וכבואו לאמריקה נתקבל לרב בח"י, עדת בני ישראל שומרי שבת" בכרוקלין. ונדפס ספרו "יד יחזקאל" חידושים שונים בגמ' (ניו יארק תרפ"ז).

### מארגאלין הרב ר' אשר זאב

בהר"ר נח, הרב הגאון הצדיק מו"צ בכרדיטשוב מגזע הגאון בעל תו"ט והוא אחיו הבכור של ידידנו הרב הגאון הדרשן המופלא מו"ה ישעיה יוסף שליט"א מארגאלין מרבני ברוקלין בעל ספרי "תפארת מהרשי"ס" ו"המעשה והמדרש" (ע"י תולדותיו בספרנו דורה"א ספר א).

### מארגענשמערין הרב ר' יצחק

בהרב ר' ישראל, גאון גדול וצדיק מפורסם, האבד"ק סאקאלוב בפוילין ובאו חידושו בשערי תורה, הבאר, ועוד הרבה מאספים. והוא מצאצאי

זצ"ל, ויקבל תורה מאבי אמו הרב הג' ר' אברהם זצ"ל רבינוביץ (הרב דפוחוסט) ומאבי אביו הרה"ג ר' ראובן זצ"ל (השאריר בכי"ק, דודאי רבא"ם על ד"ח שו"ע) ויעש חיל רב בגפ"ת וכשמת אביו השו"ב דעירו, לכלכל אמו ושמת היתומים למד תורת השו"ב וימלא מקום אביו זצ"ל. תרפ"ב בא לאמריקה ונתקבל לשו"ב ברטשסטער.

נדפסו מהרה"ג הי"ו מאמרי תורה וחכמה במאספים ועתונים שונים וי"ל ספרו במילי דאגדתא טבין בשם „הגיוני שמואל“, תרצ"ד. ובכ"י מאמרים וחדושים שונים.

**מוינעשטער** הרב ר' מנחם מענדיל בהרב ר' אליהו צדוק הרב הגאון המובהק מגדולי אה"ק תוב"א, נולד במוינעשטי, רומניה, תקצ"ו, ויצטין מילדותו בשקידתו וחרטיפותו ויקן לו שם עליו. תרכ"ט עלה עם חלוצי רומניה הראשונים, ביחד עם הר"ר דוד שו"ב ז"ל ארצה ישראל, ובעלות הגאון החסיד מו"ה רי"ל זצ"ל דיסקין ירושלימה נמנה הגרמ"מ לחד מבי בית דינו. וייסד את בית המחסה ליתומים ע"ש הג' מכריסק והיה לגבאו הראשון, ויעזור הרבה ליסודה של שכונת מאה שערים, שמחוץ לעיה"ק. ונ"כ כ"ה תמוז תרע"ה ומצא מנו"כ ב,הר הזיתים".

מהגאון הרמ"מ זצ"ל באו ח"ת רבים בהמאספים תורה מציון: אור תורה, תורה אור המאסף (להגאון רבצ"א קואינקה זצ"ל) ובכ"י"ק נשאר חידושים והנהות הרבה, וביחוד חבורו על התורה בדרך הס' באר היטב של הגאון מו"ה אריה

הרופא הנכבד דר. אליעזר הי"ו מארקוס בברוקלין).

**מארקאווסקי - מארקעל** הרב ר' ניסן בהר"ר יעקב הרב הגאון המובהק חריף ומעמיק. נולד ג' אדר תרל"ז וקבל תורה בישיבות פוילין והתמדתו ועמקותו עמדו לו לרכוש בקיאות בש"ס ופוסקים בעלומיו ואחרי חתונתו היה לסוחר ולא נתן אל הרכנות פניו, וכשמטה ידו בא לאמריקה ונתקבל לרב בכופאלא.

מהגאון הצדיק מוהר"ן שליט"א גרפס (פיעטרקוב תרפ"ז) ס', בינת נכונים" בשמעתתי דרבנן בעמק העיון והסברא.

**מאשבוים** הרב ר' יהודה ליב בהרב ר' משה הרב הגאון חו"ב החכם השלם, נולד ט"ו אייר עת"ר בכריסק, וילמד תורה מא"ז הרב ר' ברוך הלוי ז"ל לעווין ומהרה"ג ר"מ גאטמאן המו"צ בעירו ומהם בא לישיבת „תורת חסד" שם והיה לתלמיד מובהק להגאון מו"ה משה זצ"ל סוקולובסקי הר"מ, בשנת תרח"ץ בא בכרית הנשואין את בתו של הגאון הצדיק מו"ה שלום יצחק זצ"ל סג"ל האב"ד דטרעסטינא ונתמנה למלא מקום חותנו בכהונת אב"ד. ונדפס ממנו (בשנת תרצ"ד) ס', „ברכת הארץ" בדיני עמר ושתי הלחם אשר שבחוהו חכמים.

אבי הגמורהי"ל שליט"א הוא הרב הנכבד ר' משה נ"י, רב ומ"מ בכהכ"נ אנשי אזוריץ בברוקלין.

**מוהרש"ק** הר"ר שמואל דוב בהרב ר' שמעון יצחק, הרב הג' חו"ב ומופלא בחכמה, נולד בפר-הוסט ט' אדר תרל"ז למשפחת יוחסין שמוצאה מהגאון מוהרש"ק

לאגוה"ר החרדים באמריקה וחבר  
ועה"פ של רבני ברונקס.

בכ"י הרבה ח"ת וביחוד בסדר  
קדשים וקצת מהידושויו באו ב"הפר-  
דס" והוא חתנו של הרב הגאון ר'  
שמחה אליהו ציפקוביץ הי"ו.

**מושקין הרב ר' אלעזר ראובן**  
בהר"ר **טוביה** הרב הגאון המובהק  
חכם ורב פעלים מגדולי הרבנים  
באמריקה, נולד כאופינא כ"ו סיון  
תרמ"ט, לאביו הסוחר הנכבד (נ'  
י"ד סיון תרע"ט) ולאמו הצנועה  
שרה (נ' ט"ז אד"ש תרצ"ה) ויקבל  
תורה מהגאון החרף מו"ה בן-ציון  
פרידמן האב"ד דפיקעלן ואח"כ  
בישיבת כנסת ישראל בסלובודקה  
ותדבק בו נפש רבו הגאון רמ"מ  
עפשטיין זצ"ל בגלל כשרונותיו  
הנעלים והתמדתו העזה, ודרכו  
הרצויה, ובעודנו כבן ח"י שנה אחרי  
שרכש לו בקיאות בתלמוד ופוסקים  
נסמך מהגאון ר' חיים נתן שאחעט  
זצ"ל אב"ד דאבעל (עי' תולדותיו  
בספרנו דורו"ם) ורבותיו הרמ"ם  
דסלובודקה. להורות ולדין ולסדר  
גמין. שלהי תרע"ב בא לאמריקה.  
כסלו תער"ג נתקבל לרב בעדת „בני  
יוסף" בשיקגה, ויצא שמעו לתהלה  
בתורתו ומעשיו הטובים, וכשש  
שנים כהן שמה, ונבחר לראב"ד  
ד„בהמ"ד הגדול אנשי דרום"  
(הראשון והנכבד לבתי המדרש  
שבעיר, הנוסד זה כשנים שנה  
ואשר בו כהנו הגאונים מו"ה  
אברהם יעקב גרשון לעססער (עי'  
תולדותיו בספרנו „חכמי ישראל  
באמריקה אות ל') ומו"ה אליעזר  
אניקסטער ומו"ה טודרוס זצ"ל טיק-

ליב הומענער זצ"ל על ס' ויקרא.  
(והוא היה אביו של הגאון מו"ה  
משה אברהם זצ"ל בעל „גנון והציל"  
אבי הרבנים הנעלים מוה"ר אורי  
ומו"ה יעקב ליב הי"ו בכרונזביל).

**מורגנטהוי האדון הנרי, שר**  
האוצרות בארצות הברית, שנתמנה  
לזה ע"י נשיא ארצות הברית באמ-  
ריקה, הח' המופלא והחסיד בעמים  
כבוד שמו פרנקלין דילנה רוזבלט,  
השם ירום הודו, בשנת תרצ"ג,  
והוא בנו של מי שהיה ציר ממשלת  
המדינות הנאחדות כתוגרמה תחת  
נשיאות הנאור תיאודור רוזבלט,  
האדון הנרי (הזקן).

**מוצקין הר"ר ליאון**, החכם  
המובהק ורב פעלים, מגדולי התנועה  
הציונית שהשתתף בכל אספותיה  
הראשיות שנקראו באירופה ונבחר  
לאחד מצירי „ועד השלום" שנועד  
בפריז אחרי מלחמת העולם וישתדל  
לזכויות עמנו. היה רב מדעים  
ומוכתר במדות ונפטר בפריז כבן  
ס"ו בשנת תרצ"ג.

**מורדוכוביץ הרב ר' שמעון**  
בהר"ר **אברהם**, הרב הגאון השנון  
ומפלא, נולד בסעליב כ"ד אלול,  
תרס"ו ויקבל תורה בישיבות אשר  
בבראנוביץ, לומזה, ואח"כ הסתופף  
ח' שנים בישיבת חברון תוב"א  
ויסמכוהו הגאונים מוהרמ"מ עפ-  
שטיין מוהר"א קלאצקין זצ"ל  
ולחבדל"ח מוהרא"ז מעלצער (ע"ע  
להלן), תרצ"ג בא לאמריקה והיה  
לרב בקוני איילאנד וזמן קצר בעדת  
ולקוביסק במורד נ. י. תרצ"ה  
נתקבל לרב ודרשן לקהלת אנשי  
אמת בכרונקס. והוא חבר נכבד



מין) וזה ח"י שנה שעומד על משמרתו הגדולה והכבודה לשרת בקדשי עמנו ויהי מראשי המיסדים בית המדרש לתורה וראשון לציוני המזרחי בעירו. ועינו הכדלח פקוחה על רוב טוסדות התורה הצדקה והחסד בעיר הגדולה זו ואשר בארץ הקדושה ובחוץ לארץ. עושה ומעשה ויתקן תקנות גדולות לחזוק חכשרות והמקואות, ואהוב ורצוי ונוח למקום ולבריות, ולאות כבוד ואהבה אשר תרחש עדתו המפוארה לרבה המורם הגישה אליו זה מקרוב כתב-רבנות עד אריכת ימיו ושנותיו. הגאון מוהאר"ם הי"ו, הנהו גם מיחידי הרבנים המופלאים כחם בפיהם להמשיך אליהם לבם של ישראל ולקרבם לאהבת תורה ומצוה ויראת שמים. ובאו ממנו ח"ת רבים כהלוא"ג כיגדיל תורה, שערי תורה, אור תורה, הפרדס, ומאמרים בשאלות הזמן והחיים שכתב בעתונים וירחונים שונים, ובכ"י שו"ת אשר נו"ג עם הגאונים מוהר"ם עפשטיין. מוהר"ם ראזין מדווינסק, מוהרי"י דיסקין מוה"ר אי"ה קוק, מו"ה רמ"ד פלוצקי ומוהרי"ל בלאך זצ"ל וחיודשי הלכה ואגדה ודרושים ומאמרי מדע. יהי ה' את הגאון רב תושיה זה להוסיף תת כחו לישראל ואורייתא אשר אהב סלה!

### מזא"ה הרב ר' יהודה לייב

כהר"ר יעקב משה הכהן הרב הגאון המופלא ביראה נולד בסמולן-ביץ תרכ"ו, ויסתופף בישיבות ליטא תרכ"ו, ויסתופף בישיבות דליטא ויצמין מנעוריו בשקידתו העזה ומדותיו הנעלות, תר"ן נשא לאשה

את המשכלת מושא בת הנכבד ר' חיים יהודה שטיינברג מקרעווא, ויבוא סלובודקה והתמיד שמה כגפ"ת איזה שנים ונסמך מהגרי"א זצ"ל מקובנה. תרס"ד בא לאמריקה וישתקע בדשוירוי סיטי ויתפרנס ממרכלת שפתח ויהי לרב כבהמה"ג שמה שלעמלק"פ, כעשרים שנה, ואח"כ העתיק מגורו לפלטבוש בברוקלין והקדיש כל ימיו לתורה ולצדקה, ויהי עסקן גדול במצות ופזר נתן לת"ת וישיבות, צנוע וענותן שומר פיו ולשונו. ונ"ג ביום ב' דחומה"ס תרצ"ה ומצא מנו"כ בקברות בית דוד בברוקלין. (בניו המה שלומי אמונים ומשכילים נכבדים מו"ה יעקב משה הי"ו והעו"ד הנעלה מו"ה אהרן הי"ו דפלטבוש.)

### מיכעלסאהן הרב ר' שמואל

כהרב צבי יחזקאל, הרה"ג הח' השלם כמדעים רב ומטיף בקהלת מיוזנברג (אפריקה) ויש לו משרה גם בהמכללה בקייפטאון, ובאה אליו תשובה בשו"ת „בית נאמן" לגיסו (חתן אביו הגאון הגדול) הגרא"ג עלבערג הי"ו (ע"ע להלן).

מיללעך הרב ר' יוסף כה"ר אברהם מאיר הלוי, הג' הצדיק המופלא מגדולי יחסין ראב"ד דנא-לאנטי, מחותנו של הגאון הצדיק המפורסם מו"ה נפתלי הכהן זצ"ל שווארץ, אביהם של הרבנים הגדולים מו"ה אברהם יהודה הכהן ומהו"ר יוסף הכהן בעל וילקט יוסף (ע"ע אות ש' הבא אי"ה).

מיללעך הר"ר שמואל כהרב ר' שאול, החכם המופלא בתורה ובמדע והסופר המצוין, נולד בסענ-

ס' „מרנניא דרבי מאיר“ ספר רב הערך לתולדות התנא רבי מאיר בעל הנס.

**מינקין** הרב ר' יעקב בה"ר **אריה ליב** הרה"ח והמטיף הנעלה מגדולי תלמידי הרב הגדול רש"ז שכטר ז"ל. היה לרב ומטיף בהא-מילטון, ובהכ"נ ר' פנחס אליהו דניו יארק ואח"כ נבחר לרב ברטשסטר. באו ממנו מאמרים שונים בעתונים לועזים, ומקרוב הו"ל ספר נכבד באנגלית אשר שכחוהו חכמים. הרב מוהרי"מ הי"ו הוא חתנו של הגאון הגדול הצדיק מו"ר משה חיים זצ"ל ראבינאוויץ הרב מברונז-ביל וגיסו של החכם והרופא המהולל מו"ה צבי נחום הי"ו ראבינאוויץ, בברוקלין.

**מינקין** הרב ר' **רפאל ראובן** בהרב ר' **ברוך זאב**, הגאון החריק וצדיק. יליד גריווא ששם היה אביו הגזצ"ל מו"צ ור"מ, והיה רב בעירה רימסאן גליל קובנה, ונ"נ בקצר שנים ככ"ג ל"א, י"ג סיון תרס"ז, הגר"ר זצ"ל היה חתנו של הגאון ר' אהרן צבי הירש הלוי זצ"ל לע-וויטאס האב"ד דלינקובה.

**מירקין** הרב ר' **מרדכי** בהרב ר' **חיים** הרב המאוה"ג והצדיק המופלא, מ"מ בקובנה, ונדפס ספרו „מאמר מרדכי“ ביאור על שה"ש (ורשה תרס"ב) והיה מגדולי יוחסין. כנראה מסדר היחש שבא בסוף הס' שנעתק מכ"י הגאון הצדיק מו"ה בנימין זצ"ל הומנער האב"ד דהא-ראדאק, הותנו של הג"ר יעקב מאיר זצ"ל ממינסק.

טאישטן (הגר) למשפחת יוחסין בעיוה"כ תרמ"ח, ויקבל תורה בישיבת פרסבורג ואח"כ מהגאון ר' משה פורעהאנד המו"צ דנייטרא (ואח"ז אב"ד דמאקובה) וירב חילו בגפ"ת ויעש לו שם במאמריו ב„נמעי בחורים“ בעודנו נער בן י"ד שנה. כשהגדיל יצא לקנא קנאת בני הישיבה בארצו הסובלים לחץ ודחק ויעש תעמולה רבה. בפיו ועטו השנונים. לקום לרוחת המסתופפים בצלה של תורה ודבריו הביאו פרי ברכה. תרס"ח בא לאמריקה ונכנס להמכללה הניוירקית וילמוד חכמת רפואת השנים, ובהשיגו התואר דוקטור התישב בעיר יונקסם ויפעול הרבה לטובת היהודים והיהדות בתוכה, ושמו לתהלה.

החכם המפואר מוהרש"ם הי"ו קנה לו שם רב בירחוני „אפריון“ שהו"ל מכספו והוננו כחמש שנים רצופות (תרפ"ד—תרפ"ט) ושבו השתתפו רבים מגדולי הרבנים והחכמים ויצטין באפיו המיוחד, וביחוד במאמריו השנונים והחרוצים של הרה"ח המו"ל בעצמו שבאו בשמו הגלוי והסתור שימשכו אליהם לכב רבים בסגנונם החד והחריק. יהי ה' אתו כי יוסיף שנית ידו ועטו הזהבי לתפארת ישראל וספרותו. (אחיו הוא החכם המפואר מו"ה שמעון חיים הי"ו מיללער מאונג-וואר).

**מינצבערג** הרב ר' **פנחס מנחם ישעיה**, רב וגאון וחכם מגדולי העיר טבריה ת"ו ומנכדיו של הצדיק היהודי מפרשיסחא. חבר

הרב דסענא: בעל „כרם פתחיה" (ירושלים, תרצ"א) ובהקדמת הס' נאמר כי הגנ"י חבר ג"כ „דברי פתחיה" על ש"ס וס' עמ"ס אבות, ועודם בכ"י.

**מעטט' הרב ר' ירחמיאל** בהרב ר' יהודא יחזקאל, הרב הגאון החכם השלם ורב פעלים החורב מרבני לונדון. נולד לאביו הגדול בתורה וחסידות והנדיב המופלא בורשה, בשנת תרמ"ה, ויקבל תורה מהג"ר שמואל שלמה בראהן האב ב"דק בלכותוב ומהגה"ק מו"ר מאיר יחיאל הלוי זצ"ל האבד"ק אס-טראווצי, ויסמכוהו גדולי פוילין בעלומיו. תפר"ח בא ללונדון ונתקבל לרב בכהמ"ד בסטמפורד הילל, ושם ירעה עדתו בתורה ודעת, ונודע לתהלה בחכמתו ויראתו.

הרב הגאון מהר"י הי"ו הנהו ראש אגודת הרבנים בכריטיניה ועסקן כללי נכבד נודע לשם, ובאו ממנו מאמרים וחידושים שונים במאספים נפרדים ובקרוכ יופיע ספרו הנכבד בשם „אבן יחזקאל", חידושי הלכות במסכתות שונות.

**מעסקין** הרב ר' יעקב הכהן, הרב הגאון השנון יליד העיר וויל-קומיר ונתגדל בתורה בישיבות סלו-בדקה ופוניבו ויסמכוהו הגר"י זצ"ל רבינוביץ. ובבואו לאמריקה היה לרב בכורלינגטון, וזה ח' שנה שנתקבל לראב"ד בכהמה"ג נוסח ספרד בכרונקס. חבר ספר „בית יעקב" חידושי הלכה ופלפולים (ניו יארק) ובכ"י שו"ת וספר על ההדרנים בש"ס.

**מעלצער** הרב ר' איסר זלמן בהרב ר' פרץ, גאון גדול וצדיק

**מישקאווסקי - ראטענבערג** הרב ר' חיים אריה ליב בהרב ר' יוסף, גאון גדול ומפורסם לצדיק מגדולי תלמידי הגאונים מו"ה אברהם שמואל מאיישישיק ומו"ה אליעזר יצחק בולוזין. והיה לרב באורלאווא, זאלודאק וסטאוויסק, ויעזור הרבה ביסודה של הישיבה הרמה בלומזה, ונ"נ כבן ס"ב, כ"ח סיון תרנ"ה, היה גיסו של הגאון הגדול השקדן מו"ר יוסף זונדל הוט-נער זצ"ל ומחותנו של הגאון הגדול המפורסם מו"ר יצחק בלאזער זצ"ל, וע"י בן גיסו הרב הגאון מוהרי"ל הוטנער מו"צ בורשה נדפסו קצת מתשובותיו ודרושויו בספר „פני האריה החי", ובסופו באו בארוכה תולדות הגוצ"ל מהרה"ג ר' יצחק מאלצאן).

**מישקין** הרב ר' כתריאל ליפמאן בה"ר שניאור זלמן, הרה"ג החכם השלם, הסתופף בילדותו בישיבת רמיילעס בוויילנה, תרפ"ב בא לאמריקה וישמע שעוריו בכמה"ר בשיקגו ויבקר גם את המכללה דשם. בשנת תרפ"ט סמכוהו רבותיו הרמיו"ם דבהמה"ר ובשנה שאחריה נתמנה למפקח על בית החנוך מנורה בניו ארליאנס, ימשם נתקבל לרב ומטיף דבהכ"נ הגדול „בני ישראל" דעיר זו. הוא חתנו של הרב הגאון מו"ה אשר ניסן זצ"ל יאבלונסקי, ונדפסו ממנו באנגלית הספרים: ע"ד רבינו ידעיה הפניני בדרשי וע"ד הטענות הפלו-סופיות שבספר איוב, בטעם לשבח ורוח חכמים.

**מענקין** הרב ר' פתחיה בה"ר אריה ליב הרב הגאון המעמיק,



מפורסם, מגדולי הדור, נולד למשפחת יוחסין בעיר מיר בשנת תר"ל ויקבל מראש את תורתו משארו הגאון האמתי מוה"ר יו"ט ליפמאן הכהן זצ"ל האב"ד בעירו ויתפרסם לעילוי מאביבו. וממנו בא ולוונה להסתופף בצלם של הגאונים הרמ"ם הנצי"ב וה"ר חיים הלוי זצ"ל והתמיד שמה בגפ"ת כשבע שנים ויצא שמעו לתהלה בין גדולי ליטה בתורתו הרחבת נמדותיו המצוינות והשם „זונא מירער" — שקראו לו מאהבה וחבה יתרה — היה לברכה בקרב העם, ויבחרהו לחתן בעד בתו הרה"ג הצדיק המופלא מו"ה פיוויל פראנק מאלק-סוט ונתקבל לר"מ בסלובודקה. בשנת תרנ"ז כשיסד הגאון הרידב"ז זצ"ל את הישיבה המוסרית בסלוצק נקרא הגאון הצעיר להיות לראש הישיבה ולשמעו הגדול והטוב וחילו הרב לחדור בעמקי ההלכות ולעמוד על שרשי ההוראה נתוספו ספסלים בישיבה, וכעבור שש שנים, והג' רידב"ז נקרא להיות הרב הכולל בשיקגה, נתמנה הגמורהא"ז תחתיו לאב"ד, וישא משרתו המשנית, אב"ד ור"מ עד שבאה המהפכה ברוסיה שאז הוכרח לעזוב ארצו ויעל לאה"ק ונתקבל שמה לר"מ ראשי בישיבה הגדולה „עץ חיים" בירושלים עיה"ק תוב"א.

מגדולי הדור, נולד למשפחת יוחסין בעיר מיר בשנת תר"ל ויקבל מראש את תורתו משארו הגאון האמתי מוה"ר יו"ט ליפמאן הכהן זצ"ל האב"ד בעירו ויתפרסם לעילוי מאביבו. וממנו בא ולוונה להסתופף בצלם של הגאונים הרמ"ם הנצי"ב וה"ר חיים הלוי זצ"ל והתמיד שמה בגפ"ת כשבע שנים ויצא שמעו לתהלה בין גדולי ליטה בתורתו הרחבת נמדותיו המצוינות והשם „זונא מירער" — שקראו לו מאהבה וחבה יתרה — היה לברכה בקרב העם, ויבחרהו לחתן בעד בתו הרה"ג הצדיק המופלא מו"ה פיוויל פראנק מאלק-סוט ונתקבל לר"מ בסלובודקה. בשנת תרנ"ז כשיסד הגאון הרידב"ז זצ"ל את הישיבה המוסרית בסלוצק נקרא הגאון הצעיר להיות לראש הישיבה ולשמעו הגדול והטוב וחילו הרב לחדור בעמקי ההלכות ולעמוד על שרשי ההוראה נתוספו ספסלים בישיבה, וכעבור שש שנים, והג' רידב"ז נקרא להיות הרב הכולל בשיקגה, נתמנה הגמורהא"ז תחתיו לאב"ד, וישא משרתו המשנית, אב"ד ור"מ עד שבאה המהפכה ברוסיה שאז הוכרח לעזוב ארצו ויעל לאה"ק ונתקבל שמה לר"מ ראשי בישיבה הגדולה „עץ חיים" בירושלים עיה"ק תוב"א.

הגאון מוהרא"ז הי"ו הו"ל ביחד עם הגאון מוהרמ"ב טומאשוב הי"ו המאסף „יגדיל תורה" ג' שנים בסלוצק, ונדפסו שלשה חלקי ספרו הגדול על הרמב"ם בשם „אבן האזל" (ירושלים תרצ"ה—הצר"ת).

**מעלצער** הר"ר חיים כה"ר משה עסקן צבורי בכרונזביל. יליד

**מעלצער** הר"ר משה יהושע בהרב ר' שלום רפאל יהודה ליב הכהן, מופלג בתורה ויראה ועסקן גדול במצות. יליד התחנה מולודצנא ונתגדל בתורה ויראה מאביו הרב הגאון האב"ד דעיר, ואח"כ בישיבת סלובודקה. ויבוא לאמריקה בעלומיו ויקדיש עתותיו להזוק התורה והישיבות. ומאז נתמנה לנשיא הישיבה המפוארה „רבי חיים ברלין" בכרונזביל. הרבה לעשות לקיומה והחזקתה, יברך ה' חילו.

הרמ"י הוא נצר ממשפחת יוחסין שמוצאה מבית הרב דוולוזין, והוא חתנו של הרה"ח מו"ה שמחה, בנו של הרב הגאון הצדיק ר' ישראל זצ"ל האנעס ר"מ במינסק.

(לשם עולם לטוב ולברכה יזכרו ראשי מיסדי הישיבה הרמה רח"ב אשר נתנו אליה כחם ומאדם, והמה מופלגי תורה ויראי ה' ר' דוב אלי-עזר באגיש, ר' פנחס שלום בר' יוסף שטערין, ר' יצחק מאיר גרענמ, ר' פנחס היימס, ר' נחמן קאפלאן, ר' נחום פינקעלשטיין, ר' חיים אלפע-רוביץ, ר' שלום געלמאן, ר' ליב עפ-

הנערצים בסגנונם שרוח משוררינו העתיקים שפוכה עליהם.

**מרשל האדון דזשיימס, חכם עסקן צבורי ועורך דין נעלה, בנו של העסקן היהודי המפורסם כדורנו מו"ה לואיס ז"ל שהיה נשיא הקונ-גרס היהודי האמריקאי (עי' בתולדותיו בספרנו „לתולדות ישראל באמריקה“)** וזה מקרוב מנהו שר העיר ניו יארק הנאור לא'גרדיא, לראש ועד ההשכלה המפקח על בתי הספר הממשליים שבניו ירק רבתי. **משרסקי הרב ר' יעקב ירוחם כה"ר ישראל הכהן, הרבתי"ג המו"צ בלוזני גליל מוהליב, והוא ממשפחת הכעל שם טוב זצ"ל.**

**משעוויצקי הרב ר' יצחק נטע כה"ר רוב, הרב המאות"ג החו"ב, מילידי נובורדוק ונתגדל בתורה בקובנה ונסמך מהגרי"א זצ"ל שם. מהנצי"ב זצ"ל ומהג"ר ברוך מרדכי מנובורדוק. והיה לרב בעיר ווערנהא-אודינסק. ומשם נתקבל בתור רב באירקוטסק, סיביר והיה רב פעלים לתורה ולצדקה.**

— 2 —

**נאה הרב ר' מנחם מענדיל כהר"ב ר' משה צבי, הרב הגאון הצדיק ענף עץ אבות ומורי הוראות בישראל י"ג דורות זה אחר זה. עלה כבן ח"י לאה"ק והתמיד כל ימיו בתורה ועבודה, ונ"ג דרב חסידא למעלה משבעים כ"ד אד"ב תרח"ץ. **נאה הרב ר' אברהם חיים כהר"ב ר' מנחם מענדיל, הרב הגאון המפורסם לתהלה, מופלא במדות חכמים ורב היחש,****

שמיין, ר' הירש אלימלך העכט, וזרה"ח הנעלה מו"ה ברוך הלוי הרשינוב, ברוכים יהיו.)

**מרגלית הרב ר' שלמה צבי הרב הגדול מראמשעסטער, בעל „פנינים יקרים“ (ניו יארק תפר"ו) הידושים ודרושים אחדים, הנדפס בהסכמות הרבנים הגאונים מו"ה רמ"ה זצ"ל רבינוביץ ולהבד"ל מוהרש"י הלוי פינקלשטיין ומוהצ"ח דאכאוויץ הי"ו.**

**מרגלית הר"ר בנימין כה"ר יצחק יהושע הרה"ח הישיש מברונזוביל. בעל „אמתחת בנימין“ (ניו יארק תרצ"ב) הכולל קורות חיי המחבר.**

**מרעלי הרב ר' יצחק כה"ר רפאל דוד, הרב המאוה"ג והמליץ המופלא, מחכמי ישראל באפריקה כדורנו. נולד י"ב אלול שנת תזכ"ר, ואביו הצדיק והתמים הנכה בתורה ויראה ויצק מים ע"י הרבנים הגדולים מו"ה מרדכי אמנגי זצ"ל ומוה"ר משה דאדון זצ"ל, בשנת תרנ"ג נסמך ל„הכים ורבי“, ויבחרוהו פרנסי עמנו מאלגיר למנהל בית התלמוד תורה המפואר שנוסד בה, ויורה שמה למודי הקדש רבות בשנים אין כסף, והקדיש עתו ועמו השנון לתורה ולחכמה ויכתוב הרבה מאמרים והערות בעתונות וירחונים שונים. וביחוד בהמאסף שהו"ל הג"ר בן ציון אברהם זצ"ל קואינקא בעיה"ק תוב"א והבאר היו"ל ע"י הגרצ"ה פרידלינג ונדפסו ספריו: „צפנת פענח“ קבץ שירי המשוררים הקדמונים באלגיר, „עת מלחמה ועת שלום“ (אלגיר תרפ"ט) ובכ"י הרבה מאמרים ושירים**

היה רב בקערטש, טאגאנרוג ואח"כ כסימפערופל וחבר ס' נכבד, "שלחן המערכת" והוא אביו של החכם והסופר הרוסי המפורסם בדורנו מו"ה יוסף ז"ל נוטוביץ, עורך היומן הגדול ברוסיה, "נובוסטי" שבו לחם את משטינינו בעטו השנון.

**נחמה הרב ר' יעקב הרב הג'** החכם המפואר, ראש רבני אי-קורפו עסקן ציוני-מזרחי ונודע לשם בישראל ובין רבי הממשלה בארצו. **ניגער ה"ר שמואל** בהר"ר **זאב וואלף**, חכם ומבקר מפורסם באמריקה. נולד למשפחת יוחסין "משארני" בדוקאר י"ז תמוז תרמ"ג נתגדל ונתחנך בתורה ותלמוד והודות לכשרונותיו ראה ברכה בלמודי הקדש מאביבו. אז שם פניו ללמודי חול ויקשב בלמודים בהמכללה בכרין (שווייץ) ויעש חיל בחכמה ויבוא לאמריקה וישתתף במאמריו בעתונים וירחונים יהודיים שונים, וזה שנים הרבה שנמנה לאחד מחברי מערכת ה"טאג" היו"ל בניו יארק. ויעש לו שם במאמריו הבקורותיים החודרים והשנונים ונדפסו ספריו: "שלום עליכם", "מענדעלע מוכר ספרים", "געקלי-בענע שריפטען" (ב"ח).

הסופר המופלא מוהר"ש הי"ו הוא אחיו הבכור של הסופר והעסקן המפורסם מו"ה ברוך נחמן נ"ע משארני, שהיה נודע בשם "ב. וולף-דעק" שנפטר כבן ג'ו, ו' מרחשון ש"ז ובהליתו השתתפו גדולי אחינו ורבי הנוצרים, לזכר עולם יהיה!

**ניוויירל הרב ר' ברוך נתנאל** בהרב ר' **בנימין בינוש** הרב המאוה"ג הצדיק מגדולי יוחסין

והצטין מנעוריו באורחות צדיקים עד שהגאון הגדול מוהר"י זצ"ל דיסקין העיד עליו כי הוא "משופרי דשופרי דירושלים" והיה חד מכו"ד הגה"צ מו"ה יוסף חיים זצ"ל זוננ-פילד, חבר ס' נעלה "קצות השלחן" על ההלכות המצויות משו"ע או"ח של מרן התניא זצ"ל ונכדו הגאון בעל צמח צדק, ונדפסו ממנו לע"ע ו' חלקים.

**נאטולוביץ הרב ר' חיים בן-ציון** בהרב ר' **משה**, הרב הגאון המצוין החריף ושנון. נולד במאלאט פורים תרמ"ח ונתגדל בוילנה בקבוצו של הג"ר חיים עוזר שליט"א ויתנכר מילדותו בכשרונו-תיו הנעלים, ואחרי התונתו עם בת הגה"ג מוה"ר מאיר ראבינסאן האבד"ק ראדושקביץ (עי' תולדותיו בספרנו דורו"ס ספר שני) היה לרב בקרוקי, בשנות המלחמה כהן בגע-ניצעסק, וכששככה, נתקבל לרב בשאדובה ויכהן שמה עד בואו לאמריקה, ויהי לרב בהריסבורג, וממנה נתקבל לרב בסט. לואיס. באו ממנו ח"ת שונים ביגדיל תורה הפרדס, תכונה ובכ"י שו"ת בן אברהם, הגיוני חיים ושני ספרי דרוש.

**נאסם הרב אייוויק** בה"ר **משה** רב גדול בתורה ובמדות. יליד די-נאויוב (גליציה) ולמד תורה מהג"ר יחיאל מיכל לייטער. בא לאמריקה באמצע שנותיו והוא רב ומו"צ בבחמ"ד, "רעים אהובים" בכרונז-ביל. הרר"א הי"ו הוא מנכדי הר' הג' ר' צבי זצ"ל מדיטשוב.

**נוטוביץ הרב ר' יצחק** בה"ר **ראובן** הגאון הצדיק והחכם השלם



ווענשטיין האבד"ק דסעראצק ולהבל"ח מהג"ר מו"ה צבי יחזקאל הי"ו מיכלסאן האבד"ק פלונסק, בשנת תרפ"א בא לאמריקה וקהלת מאקובה, עיר מולדתו. בניו יארק, בחרתהו לרב ומו"צ ודרשן, וזה ח"י שנה שעומד בה להורות ולדין ולהפיץ תורה ומוסר צדק.

הרב הגאון הי"ו הנהו דרשן נעלה שלם כמדות צנוע וענותן, ובאו ממנו חידושים שונים בהמאסף של הגאון מוהרב"צ א' זצ"ל קווינסקת, ובשערי ציון היו"ל בעיה"ק תוב"א. ונדפס ספרו „בית אפרים" הכולל איזה דרושים עם מגלת היחש של משפחתו הרמה המתייחסת עד רש"י זיע"א ולמעלה בקדה"ק דוד מלך ישראל חי וקים. ובכ"י ח"ת בפלפולים ודרושים וביאורי אגדות מעין יעקב.

**ניימארק** הרב ר' **אברהם יעקב** בהרב ר' **יהושע אליהו**, הרב הגאון החכם חבר הרבנות בתל אביב, והיה רב בפרען, רב היחש. באו חידושויו בשערי ציון היו"ל ע"י הרבנים הגאונים מוהר"ש בלזר ומוהרא"י הי"ו זסלנסקי בעיה"ק תוב"א.

**ניסענבוים**, הרב ר' **מרדכי ארי'** בהרב ר' **משה הלוי**, הרב הגאון החכם ושלם במדעים, ענותן וצנוע, מגדולי יוחסין ומנכדי החסיד בעל יסוד ושרש העבודה והגאון מווילנא. ודור שמיני לאא"ז מרן המהרש"א זצוקללה"ת. קבל תורה מאביו הרה"ג הצדיק (שהיה רב דקמניץ הליטאית) וכישיכות ולוזין ולומזה וירב חילו בתלמוד ופוסקים. ונסמך בעלומיו מהג"ר יצחק שלמה

המו"צ כטויראגען במקום אביו הרה"ג זצ"ל. והוא חותנו של הרב הגאון מו"ה חיים פישל הי"ו עפ"שטיין הרב לפנים בסייני, ברזקלין, ועתה כסט. לואים.

**נייוירטה** הרב ר' **אהרן** הרה"ג הנעלה מרבני ברלין ובאו דבריו באוצר החיים (שנה י"א, קבץ ג'). **נייוואטיץ** הרב ר' **אליעזר ליפמאן**, הרב הגאון האבד"ק מאגנדרוף, שעזב את הרבנות ויתישב בסערדיהלי. חבר הספרים: „בציר אליעזר", „משכבות פנינים", ו„באר אליעזר". והוא אביו של הרה"ג מוה"ר ישעיהו הרב מאליש-טאבי.

**ניימאן** הרב ר' **מרדכי** בהר"ר **יצחק אייזיק**, הרב הגאון וצדיק אביו הרה"ג מוהרא"פ דלהלן. נכדו של הג"ר אברהם אבלי מו"צ בווישקאווי ולמעלה בקדש שלשלת היוחסין. ונ"נ כ"ה כסלו תרע"א, לזכר עולם יהיה צדיק.

**ניימאן** הרב ר' **אפרים פישל** בהרב ר' **מרדכי**, הרב הגאון החכם השלם מגזע גאונים וגדולי הדורות. נולד י"ד תמוז תרמ"ב במאקובה, מקום שם כהן אביו הגזצ"ל במשרת ראב"ד ויקבל תורה מאביו ואח"כ מהגה"צ מו"ה חיים נפתלי הערץ זצ"ל האלפרין הראב"ד דביליסטוק. משם בא וילנאה ויתמיד בתלמוד ופוסקים בכהמ"ד של הגר"א זצוקל"ה וישמע שעוריו של הגאון הגדול והחריף מו"ה מאיר נח הלוי זצ"ל המ"מ ומו"צ שם. (עיין תולדותיו, בספרנו דורו"ס ס' שני, וילנא תר"ס), וכשמלא כרסו בש"ס ופוסקים נסמך מהג"ר יוסף זצ"ל לע-

שמה. וחבר ס', „שלמת חיים“ הכולל תשובות שונות שהשיבן הג"ר יוסף חיים זצ"ל זונענפיעלד על שאלותיו (ירושלים תחר"ץ) ו„שלמה חדשה“ מחידושים (שם תרצ"ה).

**סאנאלעוויץ** הרב ר' **יעקב מאיר** בהרב ר' חיים, הרב הגאון והדרשן הנעלה, מגדולי יוחסין. נולד תרל"ט ויקבל רבי תורתו מאביו הרב הגאון המו"צ בפרור לוקישאק בוויילנה ויצטין בכשרונותיו הנעלים וכחו בדרוש מעלומיו. היה לפניו רב בפודכריזו ומשם נתקבל לרב בהורדישץ. חבר והו"ל „מאסף דרושי“ ב"ח, האוצרים אמרי יאי דאגדתא מגדולי הרבנים ומעט משלו, והוא אחי הג"ר יחיאל משה דאב"ד דמלאווא.

**סאדין** הרב ר' **יצחק** בהר"ר **קלונימוס** (קלמן) הרב הג' והמטיף הנודע בכרוקלין. נולד בפוניבו ז"ך ניסן תרנ"ז, ויסתופף בצל תורת הגה"צ מו"ה נפתלי הירץ זצ"ל קרעצמער (בעל נועם המצות). הר"מ בעירו, שהשפיע עליו מרוחו ומדותיו. כבן י"ז בבואו עם הוריו לאמריקה (אחר שלמד זמן קצר בבית המדרש של ישיבת רבנו יעקב יוסף, וקבל תורה מהרבנים הגאונים מו"ה שלום אִזראעלסאן ומו"ה שלום ראגאזין זצ"ל) בא לישיבת רבנו יצחק אלחנן בנוירק ויהי לתלמיד להרבנים הגאונים מו"ה בנימין הי"ו ארנובויץ ומו"ה דובער הי"ו דר. רבל. ויעש חיל בתלמוד וגפ"ת ויסמכוהו הגאונים מוה"ר אברהם אהרן יודעלאוויץ ומוה"ר שמואל צבי וויין זצ"ל ויהי לרב ומטיף בביהכנ"ס „אגודת

יואל זצ"ל האב"ד דרובנה. וכשנשא בת הרה"ג ר' ראובן יונה זצ"ל הרב דפוחוסט הפקד לר"מ בישיבה שמה. אח"כ יסד ביחד עם הג"ר יואל שארין זצ"ל ישיבה בנובוגורוד ולינסק (זויהעל) שכהן שמה לר"מ איזה שנים, ונתמנה לר"מ כמוהליב פוד. משם נתקבל לרב בלומשינעץ. תרפ"ד בא לאמריקה ויהי לרב בכרוקלין.

מהרב הגאון מוהרמ"א הי"ו נדפסו הספרים „מוסדות האמונה“ „סוציאליזם של הנביאים“, „עוואַ-לושאַן“, (נגד שיטת דרבין), אשר הללו חכמים, ובכ"י חדו"ת רבים ומאמרי מדע מוכנים לדפוס.

— ס —

**סאבעל** הרב ר' **שמואל דוד** בה"ר **דובער**, הרב הג' מופלא ביראה וענוה ממיר. היה לרב ומ"מ כבי"מ בלונדון וכשבא לאמריקה היה לרב ודרשן בבהכ"נ אנשי מיר בניו יארק. ונדפס ממנו ס' „מגדל דוד“ על שה"ש. (אחיו היה הרב הגאון ר' משה זצ"ל רב „דתפארת ירושלים“ ור"מ בישיבתרי"א בניו יארק. עי' תולדותיו בספרנו דורות האחרונים ס"א).

**סאבעל** הרב ר' **אליהו** בהרב ר' חיים ירוחם, הרב הג' חו"ב הרב דעירה טאוויאן גליל קובנה. מגדולי תלמידי הג"ר צבי הירש שור מביליסטוק, בעל „צבי וחמיד“. **סאבעל** הרב ר' **שלמה** בה"ר **שמואל**, הרב הג' מלא יראת ה', מחכמי עיה"ק בישיבת הרה"ג הנדיב מוהד"ב זצ"ל מאנישעוויץ

**סאלאמאן** הרב ר' נפתלי כה"ר **מרדכי**, רב גדול מעיר פונ-זעסט (מולדבה). חבר ספר „אמרי שפר” (מ. סיגט, תר”ס) והוא מנכדי הג”ר דוד צבי האבד”ק מוהילוב, בעל ס’ „מלבושי טהרה”.

**סאמונוב** הרב רן **מרדכי אורי** כהרב ר' **אהרן** גאון וצדיק מפורסם בדורו. היה רב בשאביללען, ווינדוי ומיטאווי, (קורלנד) ונ”נ כבן נ”ה, ט”ו סיון תרכ”ד בוינדוי, והיה אביו של הגאון מו”ה אליהו אהרן זצ”ל מילייקובסקי. האב”ד דגראיובה ואח”כ אב”ד הארקוב. בעל שו”ת „אהלי אהרן” ו„דבר אליהו” שנפטר באה”ק. ובהקדמתו לח”ב משו”ת הנ”ל יש סדר יחש הגאון המחבר זצ”ל.

**סאממער** הרב ר' **יואל** כה”ר **יהושע ירוחם** הרב הגאון הצדיק, מגדולי רבני בורה-פארק ברוק. נולד כבילסק תרכ”ה ויסתופף בישיבות ראדין ומאלץ ויצא לו שם „העלוי מכילסק” וכשקבל סמיכת הג”ר חיים זצ”ל מכריסק נתקבל בשנת תרמ”א לרב בלינובה, גליל פרוזין תרפ”ב בא לאמריקה ויהי לרב ומו”צ בכורה פארק ולאחד מרבני ועד הכשרות בת. והיה נודע בצדקתו וענותו. ונ”נ ביוהכ”פ תרצ”ט, והלויתו שנערכה למחרתו היתה ברב עם. וארוננו הובא לכהכ”נ המפואר „שומרי אמונה” שהוחזק ממנו והספידו לו הרב הג’ מוה”ר וואלברג, והרה”ח מו”ה מתתיהו ליב ליזערוביץ ועוד רבנים וימצא מנו”כ בכה”ק מונטיפיורי. (כנו יחידו הוא המופלג מו”ה משה נ”י

אחים אנשי קורלאנד ולידא” בניוירק ואח”כ בביהכנ”ס „אגודת אחים בני יעקב” במזרח ניוירק, ואח”כ בבית הכנסת „בני אברהם” בוואוסטער, מאסס. ומשם נתקבל לרב ודרשן בביהכנ”ס „אוהב שלום” בכרוקלין. וזה ח”י שנה שנושא בו משרתו הכבודה ומעורר לתורה ומצוה, לצדקה וחסד. והוא עושה ומעשה, ומשתתף בצרכי הצבור. חבר ל„אגודת הרבנים דארצות הברית וקנדה”, ל„ועד הרבנים דניוירק רבתי”, ול„ועד הרבנים דברוקלין”. נדפס ממנו ספר „דרשות יצחק סאדין”, תרע”ט; ספר „תולדות יצחק”, ב’ חלקים, תרפ”ה; ובכ”י עוד חדושי תורה בהלכה ובאגדה.

**סאלאווייצ'יג** הרב ר' **שמחה** כהרב ר' **יוסף דובערהלוי**, הגאון הגדול המופלא בדורנו ענף עץ אבות התורה ועבודת הקדש. קבל תורה מאביו הגאון החסיד רב רבנן ומאור הגולה, ונתפרסם מעלומיו בשקידתו העצומה ובבקיאותו הגדולה בש”ס ופוסקים רו”א. ולא הפץ ברבנות, עד כי אכף עליו המחסור ונתקבל לאב”ד בעיר הגדולה מוהליב הדנפ-רית. בה נשא משרת קדשו עד בוא המהפכה הרוסית. אז בא לאמריקה, וגדולי רבני המדינה שמחו לקבלת פני גאון אדיר התורה והמדות כמהו ויואל הגאון הי”ו להשכיך כבוד תורתו בחבל וויליאמסבורג אשר בכרוסליון.

**סאלאווייצ'יק** הרב ר' **יעקב** כהרב ר' **בצלאל**, הרב הגאון השנון ומפלפל, בעל ספר „ישועות יעקב”, דרושים עה”ת בכ’ חלקים.



והיה הר"מ הראשי בישיבת „תורת חסד" הגדולה בכריסק. העמיד תלמידים רבים ובהם רבנים גדולים. ונדפס ממנו ספר „אמרי משה" ששבתוהו רבנו, ונ"נ י"ט טבת, תרצ"א בשנת ס"ג לחייו. ותלמידו הגר"ל מאשכזים (ע"ע לעיל) הקדיש לזכר קדשו את ספרו „ברכת הארץ".

**סאקארדטי הרב אנדזילן,** ראש רבני איטליא בימינו, חכם ועסקן כללי גדול, והיה נודע לתהלה בין רבי הממשלה, ולא האריך ימים, ונפ' כבן מ"ט וישתתפו בהלויתו ראשי ישראל ושרי המלוכה, והמלך וויקטור עמנואל שלח מכתב תנחומים למשפחתו.

**סולודאר הר"ר אברהם,** אומן פדגוג ומשורר נעלה, מטובי המורים בכיהמ"ד לתורה בשיקגה. ערך והו"ל עתונים שונים לילדי עמנו, ונמצא מת בחדר משכנו, א' כסלו תרצ"ו. והחכם דר. שמואל פויגין ספר בשבתו בהשבעון „הדאר", והיה ענותן וצנוע ומעלי טובא.

**סוקולובר הרב ר' אפרים,** הרב הג' המופלא מו"צ המושבה רעננה באה"ק ומלפנים ר"מ בישיבת חברון תוב"א.

**סטאלמאן הרב רן יצחק** בהר"ר אריה ליב, הרב הגאון המובהק ודורש כמין חמר מגדולי רבני דיטרויט. יליד העירה רובלא גליל פינסק. קבל תורה מהרב דעירו הג"ר משה חיים העכטמאן ואח"כ בישיבת ראדין וכישיבת סלובודקה. וכשרונותיו והתמדתו עמדו לו להגביר חילו בש"ס ופוסקים בעודנו צעיר לימים ויסמכהו הגאון מו"ה

וחתניו הם: ר' דובער שולמן בכער-יאן, רן משה יהודה גלייכער ור' יהודה ליב בר' מאיר ליפשיץ. כלם ידאי ה' דורשי תורה ואמונה. ואחיו הוא המופלג בתורה והשלם מו"ה שלמה ליב נ"י).

**סאפיר הר"ר משה** בהר"ר יעקב חנוך, מטובי משכילי ברונז-ביל ועסקן צבורי וציוני. ממשפחת יוחסין מאנטיפוליה גליל הורדנה, שבא לאמריקה בשנת תרח"ס בעלומיו. וישתקע בברוקלין ועש רבות לטובת מוסדות הצדקה ולתנועת הציוניות כברונזביל. וזה איזה שנים שנבחר מראשי הקהלה הזאת למוכיר של אגדת „עדת ישראל" שבה, והוא נועם המדות ומצוין במעלות החכמים. ובאו ממנו מאמרים יהודיים שונים בהיומן „דער מארגען זשורנאל" בניו יארק. (ועל טוב יזכרו שמות מנהלי „עדת ישראל" והם: החכם והסופר מו"ה משה הי"ו זלדין, העו"ד הנעלה מו"ה אייזיק עללען, החכם הישיש מו"ה יוסף חיים הי"ו קאפלאוויץ, המשכיל היקר מו"ה יעקב וואקס, והנגידים הנכבדים ר' מרדכי ווא-לינסקי, ר' גרשון אונגר, ר' יעקב ליב שעפעלאוו, רן יצחק פרענקעל, ר' יהודה גרעבעל, ר' צבי הירש קופער, ר' יעקב גאָעל, ר' אריה ליב יפה, ר' הירש רייזלער, ר' יעקב רומשטיין, רן שאַרענשטיין ור' משה בעקער, העוסקים בצרכי הקהלה ותקנותיה).

**סאקאלובסקי הרב ר' משה** בהרב ר' שמואל, גאון גדול וצדיק מופלא בעוצם שקידתו. מנערותו נתפרסם בשם „העלוי מרוזינא",

אליעזר ממינסק, ורכו הגרמ"מ עפ"שטיין. וכשנשא את בת הה"ג ר' מרדכי שפירא האב"ד דקאלענקורביץ, נתקבל לרב באזאריץ. תרפ"ה בא לאמריקה ונתקבל לאב"ד בקהלת "משכן ישראל" המפוארה בדיטרויט ושם ינהל עדתו הכבודה בתורה ובמעשה הטוב והצדק. ושמו לברכה ולתהלה.

הגאון החכם מוהר"י הי"ו חבר ס' נכבד על כל התורה בשם "מנחת יצחק" ונדפס ממנו לע"ע ע"ס בראשית, גדול בכמותו ואיכותו ומלא רוח חכמה. באו ממנו מאמרים בעתונים שונים, ובכ"י הרבה חידושי הלכה ופולמוס, (ומהם שהגיד בישיבתו כמוזיר לפני תלמידים מופלגים) ומאמרי חכמה והשכלה.

**סטודיניעצקא** הרב ר' יוסף חיים יצחק בהרב ר' אברהם ירחמיאל, הרב הגדול בעל ספר "התורה והעבודה". היה שו"ב מובהק בעיר בוכריניץ, גליל חרסין ואח"כ בחארקוב.

**סטול** הרב ר' משה שלום בהרב ר' שלמה איסר, הרב הגאון החכם השלם אב"ד דבויסק, מלפנים היה לרב בערים יעזנא ופרויענבורג, חבר שו"ת "שם עולם" (ריגה תרפ"ה) וס' "דרכי שלום" (שם, תר"ץ) בדרושים נעלים.

הגאון מוהרמ"ש שליט"א הנהו חתנו של הגאון המובהק והחכם המפורסם מוה"ר מרדכי זצ"ל מסקידל, וחותנו של הרב הגאון החכם מו"ה חיים ז. הי"ו קראץ, האבד"ק קראז.

**סטלביץ** הרב ר' משה בהר"ר אברהם, גאון גדול חריף ומעמיק, נולד ח' כסלו תר"ל באישישוק, ויקבל תורה מהגאונים ר' שמואל איסר כהנא ור' בן-ציון שאטער זצ"ל וישמש בהוראה את הגאון האמתי מוהרא"מ אבן לפידות הגאב"ד דראסין. ויכהן בקדש בערים גירטיגולי, קופציבה, דמיט-רובקה, שעביו ואח"כ בהאסלאביץ. לזקנתו עלה לאה"ק וגדולי התורה בשכונת "זכרון משה" בעיה"ק קבלוהו עליהם לרב.

הגאון שליט"א חבר שו"ת "מבית מאיר" בשני חלקים. כם הראה כמה נפישא חילו בפלפולא חריפתא ועמקי ההלכות. ובכ"י עוד הרבה שו"ת וחיידושים.

**סטלביץ** הרב ר' יעקב בהר"ר אברהם, הרב הג' הצדיק, היה לרב בעירה לויפין גליל סובלק ואח"כ בכריסוגלבסק, ונ"נ בדמי ימיו, והוא אחיו הצעיר של הג"ר משה הנ"ל ומזכירו בהקדמתו לח"ב מספרו בית מאיר.

**סאלאוויי** הרב ר' רפאל מרדכי, בהר"ר דוד הלוי, הרב הגאון הגדול הצדיק, מגדולי תלמידי מרן הגנציי"ב זצ"ל. היה לפניו רב בעירה ליסקובה גליל סובלק, ואח"כ נבחר לאב"ד בקלעשצעל, גליל הורי דנה. חבר ס' "יד רמה" שו"ת בעמקי הלכה ובדעת זקנים. ובכ"י עוד ספרים שונים ובהם ספר גדול ונכבד על כל ד"ה השו"ע כדרכי השע"ת והפ"ת.

**סטערליץ** הרב ר' שמעון, הרב הג' מחכמי עיה"ק תוב"א,

הרבות לחזוק התורה והצדקה. יברך ה' חילו ויאריך ימים בטוב ובנעימים! (ועל טוב יזכרו גבאי בהמ"ד, העסקן במצות, הנכבד ר' אברהם יצחק ראזען, ר' ישראל אליהו בלומענשטיין, ר' שאול טייגער, ר' צבי לאזארום, והר' אפרים אליהו ליפמאן. העושים והמעשים ועושי צדקה.)

**ס"ב ערמאן** הרב ר' **מרדכי מאיר** כהר"ר **ישראל משה**, הרב הגאון הישיש והדרשן, רב דכהכ"נ „בית יעקב צבי זכרון יוסף" בשדרת יוניאן בכרוקלין. והיה מלפנים רב ומו"צ בפרור בפנינסק ואח"כ רב ואב"ד דעיר מאטעלע. (עיר מולדתו של נשיא הציונים החכם הגדול מוה"ר חיים הי"ו ווייצמן) והוא מופלא ביראה וצדיק בדרכיו.

**ס"ג מאן** הר"ר **יעקב אליעזר** הרב הגאון, צדיק ונשגב, מלידי הלוסק, ונתפרסם מנעוריו בכשרותו נותיו והתמדתו בגפ"ת. תרס"ט בא לאמריקה והיה לר"מ בישיבת רי"א בניורק זמן קצר וישב לרוסיא ויכהן בתור רב בקהלות שונות ובא שנית לאח"כ ויהי לרב בכימה"ר בשיקגא ואח"כ לרב בניורק. ונ"נ כבן נ"ט, כ"ב כסלו, תרצ"ז ויספדוהו רבנים גדולים ומצא מנו"כ בקברות וושינגטן בכרוקלין. הגאון מוהרי"א זצ"ל הוא מחותנו של ידידנו הר' הגאון החכם מוה"ה אליהו מרדכי הי"ו פינקעלשטיין, רב ב- בורה-פארק.

**ס"ד נגער** הרב ר' **חנוך הענך**, רב וגאון נעלה מרבני לאס אנדזשע- לעס, ובאו מחידושויו בהפרדס משנת תרצ"ז.

העתיק כ"ק של רבינו מנחם בר שלמה המאירי ז"ל על מס' מכות והעיר עליו. (ירושלים תרצ"ז).

**ס"ה רוב** ר' **נח אליהו** כהרב ר' **משה מאיר**, הרב הגדול בתורה וביראה, מלידי קופישאק, התמיד בגפ"ת מנעוריו ויסתופף בצל תורת הגאונים מוה"ר משה יצחק ומוה"ר אליהו דוד בפוניבז. באמצע שנותיו בא לאמריקה ויהי לרב בבמה"ד חברה תורה בכרונו- ביל, וילמוד תורה בעוני ולחץ, ונ"נ כבן ע"ז, י"ח אלול תרצ"ב ומצא מנו"כ בקרקע ח"ת אנשי ראדושקוביץ. (הררנ"א זצ"ל היה בן אחיו של הרה"ג החריף מוה"ה מארים סטרויס, רב דחברה ש"ס בכהמה"ג דברונזביל, חותנו של ידידנו תרה"ג המופלא ביראה מוה"ה יוסף צבי זילבערשטראם הי"ו בכרונוזביל.)

**ס"ז בער** הרב ר' **דוד ליב** כהרב ר' **אליעזר**, הרב הג' החכם השלם הרב בהעריסבורג (פענס). שנבחר שמה למלא מקום אביו הגאון הגדול שליט"א בצאתו לכהן בכהונת ראש רבני סינסינעטי. והוא מופלא בתורה ומדע.

**ס"ח ערמאן** הר' **משה** כה"ר חיים, עסקן צבורי נכבד ונודע ב- ברונזביל. מראשוני המיסדים של בית היתומים וביה"ח לחשוכי מרפא, ורב פעלים לטובת חברת „לינת הצדק" העומדת לימין חולי ישראל האביונים. וייסד גם את הת"ת „אור חדש" כמזרח נ. י. וזה יותר מעשרים שנה שנבחר לנשיא ביהכ"נ המפואר „עץ חיים מחויקי הרב", הנודע בפעולותיו



הצדיק, מגדולי יוחסין ומנכדי מרן בעל התניא זצ"ל. מראשוני מיסדי הישיבה לתורת החב"ד בעיה"ק הברון טוב"א. ויכהן שמה לראב"ד להאשכנזים. נפצע קשה ביום העברות, ח' מנ"א תרפ"ט ויטבול קשה עד שינ"ב י"ב תשרי תרח"ץ, ככן נ"ו שנה. ולא נספד כי כן צוה, (והיה מחותנו של הגאון הקדוש מו"ה אברהם יעקב הכהן אורלנסקי הרב הזכרון יעקב, שנהרג עם משפחתו ביום הזעם ההוא. ה' ינקום דמם.)

**סלוצקי** הרב ר' יצחק, הרב הגאון הנעלה, אבד"ק ברעזין בגליל מינסק. שעלה מקרוב, מחמת המציקים, לאה"ק. והוא נודע ומפורסם לצדיק.

**סליווקין** הרב ר' חיים שלום בהרב ר' יעקב מרדכי, הרב הג' החכם מדווינסק, בעל "אספקלריא המאירה" לתולדות חכמי התלמוד שחבר (זורשה תרס"ב—תרס"ד).

**סמאהל** הרב ר' יצחק אייזיק הל"וי, הרב הגאון הנעלה עושה ומעשה. רועה עדת ישראל ככהכנ"ס "פועלי צדק" בשיקגה, מחשובי רבני העיר ונודע לעסקן צבורי נכבד והוא גיסו בעל אחותו של הגאון הגדול והצדיק המופלא מו"ר משה שליט"א פיינשטיין (ע"ע להלן).

**סעדון** הרב ר' חנינה בהר"ר מרדכי, הרב המופלא מנרבא (אפ"ריקה) עושה אזנים לח"ת בהלוא"ג במאספו, "כתר תורה" שעורך ומו"ל ומשתתף גם בחידושו והערותיו הוא.

**סעמיאטיצקי** הרב ר' מנחם מענדל, הרה"ג הדרשן מאסטרוב

**סירקין** הרב ר' יחזקאל בהרב ר' משה, גאון מופלא וצדיק הראבד"ק קאפוסט. נ"נ א' אלול, תרמ"ט. ומפורסם בספרו הנעלה "בנין יחזקאל" חידושים במסכתות סדר נשים (ווארשא תרכ"ט).

**סלובערג** הר"ר אריה לייב בהר"ר נתן, גאון החזנים בדורנו שהפליא אלפי ישראל ברוב ארצות אירופה שעבר בהן, וישמיע הוד קולו ונעים זמירותיו בעמדו להתפלל בכתי הכנסיות. היה מילידי אי-לוקסט ומגרי פולוצק. חרד לדבר השם ומופלא ביראה ואהוב למקום ולבריות. בא לזקנתו לאמריקה, והאריך ימים למעלה מפ"ב שנה. ונ"נ פתאום ט"ו אלול, תרפ"ה, ומנו"כ כפרובידנס. שם יכהן לש"ץ בנו ה"ר יוסף הי"ו (אמר המסדר: זה תודות לה' למעלה מארבעים שנה. אשר התענגתי למשמע הארי הגדול שבחבורת החזנים מוהרא"ל ז"ל, בש"ק מכרכים החדש סיון, תרנ"ה, בכהמ"ד אנשי ליבאוויץ במינסק. ומשנה ענג קראתי לשבת, על המראה הגדול והנהדר בקדש, מעומף כלו ומעומטר במלית מצויצת המכסהו מראשו ועד רגליו. וכל תמונה לא יראו, וקול אדיר וחזק החוצב להכות קדשי הרנה והתפלה, יוצא והולך הלוך וגדול וחזק וערב ונעים. נשמע ונראה כאילו צבאות הקדש ואראלי שחק יריעו ויזמרו ונעימות יתנו, אומרים ומדברים מגרוננו, וכל העם עומדים ומשתאים, מודים משבחים ומברכים, ברוך שככה לו, יהי זכרו ברוך!)

**סלונים** הרב ר' יעקב יוסף בהרב ר' שניאור זלמן הרב הגאון

תּרצ"ד, ויעל לאה"ק ואחרי שבתו  
בה איזו שנים שב לאמריקה ונתמנה  
לרב בפּרובידענס.

כאו מהרב הגאון הי"ו ח"ת  
שונים ב, "הבאר" ובכ"י חידושים  
שונים ודרושים, והוא מסבל במדות  
חכמים. עושה ומעשה, יברך ה' חילו  
ויהי הודו כזית רענן.

**סקלאר** הר"ר **יעקב** בהר"ר  
**יצחק שרגא**, עסקן צבורי נכבד  
במזרח ניו יארק. מילידי באברויסק,  
והתגורר בכערעזין פ. מינסק,  
ובעלומי ימיו בא לאמריקה והשתקע  
בברוקלין והיה מן המיסדים  
הראשונים של ה, תלמוד תורה  
דמזרח ניו יורק" ויעש רבות לקיומה  
והחזקתה. וזה כעשר שנים שנבחר  
לנשיא הת"ת, והוא עושה ומעשה  
ומרבה להטיב. יברך ה' חילו. ובאו  
ממנו דברים שונים בשאלות הזמן  
בהעתון, "מארגען זשורנאל".

— ע —

**עבער** הרב ר' **יהודא**, הרב  
הגאון תּחריף, צדיק ונשגב ראש  
ישיבת, "תומכי תמימים" בעיר אָט-  
וואַצק, פּוילין, והוא חכם ושלם,  
ואחד מחברי מערכת המאסף  
"התמים" היו"ל בורשה ע"י מחזיקי  
תורת גדולי החב"ד. באו ממנו שם  
חידושים שונים. ושמעתי מספרים  
מגדל תורתו ויראתו.

**עבערלין** הרב ר' **אברהם**  
**עבערלי** הרב המאוה"ג בעל  
"מדרש שם ועבר" בשו"ת וחידושים  
ווילנה (תר"מ). מגדולי תלמידי מרן  
הנצי"ב זצ"ל ומנכדיו של הרה"ג  
הצדיק מו"ה קלונימוס קלמן מטש-  
אום.

שהיה מעשירי העיר ומלחמת  
העולם הורידתהו מנכסיו ויבוא  
לזקנתו לאמריקה לטובת הישיבות  
דפוילין וידרוש במקהלות ישרון  
ויעלה הדרשות בספר שחו"ל בשם  
"דברי מנחם" (וורשה תרח"ץ).

**ספיוואק** הר"ר **ניסן**, מגדולי  
המנצחים במנגינות ישראל כדורנו.  
היה לש"ץ כבעלז, ונתפרסם בשמו  
המהולל ר' ניסן בעלזער, ואח"כ  
נתקבל לש"ץ בבארדיטשוב (במקום  
רבו בשירה וזמרה החכם ונעים  
הזמירות ר' ירוחם, "הקמן"). היה  
מופלא כיראה ומחסידי סדיגור, ורבן של חזני הדור.

**ספיר** הרב ר' **יצחק יהודה**,  
הרה"ג מיקירי ירושלים תו"ב. חבר  
הקונטרס, "גיא חזיון", קבץ הספדים  
שנשאו גדולי א"י למות הגאון ר'  
אבא דוד זצ"ל ציטרון הרב מפתח  
תקוה (תרפ"ט).

**ספעקטאר** הרב ר' **משה**  
**יצחק אייזיק** בהרב ר' **ישראל**  
**צבי**, הרב הגאון הנעלה והדרשן  
המופלא. נולד בשעדליץ בחדש טבת  
תרנ"ו, למד תורה מהגאון מוה"ר  
שמעון דוב זצ"ל אנאליק האב"ד  
דעירו וכישיבת סלובודקה וירב חילו  
בתלמוד וגפ"ת. ואחרי נשאו לו  
אשה ממשפחה כבודה כדובנין,  
בא בשנת תפא"ר לאמריקה ויכהן  
כתור רב ודרשן בקהלת, כנסת  
ישראל אנשי קראקוי בניו יארק.  
משם נתמנה לרב בבחכ"נ, אנשי  
צדק" מזרח נ. י. שכהן בו כ' שנים.  
ונבחר לרב בבחכ"נ של החרדים  
"עטרת תפארת ישראל" אח"כ  
נתמבל לרב ודרשן דבחכ"נ, "שערי  
תפלה" בברוקלין שכהן בה עד שנת

**עֵהרֵעֲנִירִיךְ הֶרֶב ר' תִּיִם**  
 יְהוּדָה, הֶרֶב הַגָּאוֹן הַמוֹפְלֵא מַחֲכָמֵי  
 יִשְׂרָאֵל וְחֹקְרֵי כְדוּרָנוּ. נוֹלַד בְּכֶפֶר  
 זִיְהוּל (גְּבוּל אֶרֶץ הַגֵּר) בְּחֶרֶף תַּרְמ"ז  
 וַיִּקְבַּל תּוֹרָה מֵהַגְּאוֹנִים דְּשֶׁאֲמֵלוּ,  
 מֵאֵד, וּוַיִּטְעֶן וּבִישִׁיבַת פֶּרַעסְכְּרוֹג  
 וְנִסְמַךְ מִגְדוּלֵי אֶרְצוֹ, וְאַחֲרֵי נִשְׂאוֹ  
 לְאִשָּׁה אֶת בַּת הַגַּ"ר יַעֲקֹב שִׁיק,  
 נִתְקַבַּל לֶרֶב בְּנֵאדָאוּדוּוֹאֵר. אַח"כּ  
 הָיָה לֶרֶב בְּהַעֲלִישׁוּי (מֵהָרֵן) וּמִשָּׁם  
 נִקְרָא לְרֵאכ"ד דְּקָהֶלֶת הַחֲרָדִים  
 בְּדַעְוָא. וְזוֹה מִקְרֹב נִתְקַבַּל לְאַב"ד  
 בְּהוֹמַעְנָא (צִיכּוּסְלוֹבְקִיָּה), וְשָׁם יָנַח  
 עֲדָתוֹ בְּתוֹרָה וְעִבּוּדָה וְצַדִּיק.

הֶרֶב הַגָּאוֹן מוֹהֲרָח"י הִי"ו עָשָׂה  
 אֲזָנִים לְתוֹרָה וְלַחֲכֵמָה, בְּהו"ל אֶת  
 סְפָרֵי רְבוּתֵינוּ גְדוּלֵי הָרֵאשׁוֹנִים,  
 הַפֶּרֶדֶס לְרֵש"י ז"ל, פִּירוּשׁ י"ג מִדּוֹת  
 לְרַם"ג ז"ל, אֲבוּדְרָהֶם וְסֵפֶר הַמִּנְהַגִּים  
 עִם הָעֵרּוּתֵי וְהָאֲרוּתֵי צִיּוּס  
 וּפְרָחִים וּבִמְאֹסָף „אוֹצֵר הַחַיִּים”  
 שֶׁהוּא מִקְדָּשׁ לְגְדוּלֵי הֶרְבֵּנִים  
 וְהַחֲכָמִים כְּדוּרָנוּ. יְהִי נֹעֵם ה' עֲלֵיו  
 וְעַל חֲכָמָי עִמָּנוּ לְהוֹסִיף תַּת חֵילֶם  
 לְאוּרֵייתָא וְלַהֲפִיץ אוֹרָה הַזְרוּעַ  
 לְגְדוּלִים חֲקָרֵי הַלֵּב.

**עוֹבְדֵיָה הֶרֶב ר' דוֹד ס"ט,**  
 הֶרֶב הַגָּאוֹן הַנֶּעֱלָה רַב וּמו"צ כְּעִיר  
 צִפְרוֹ בְּמֵאוּרוֹקָה. חֶבֶר סֵפֶר „יִשְׁמַח  
 לִכֵּב” וּמוֹפְלֵא הוּא הֶרֶח"ג הִי"ו  
 בְּעֵנּוּה וּמִדּוֹת חֲכָמִים.

**עֵידָאן הֶרֶב ר' מַכְלֹף בְּהֶרֶב**  
 ר' מִשָּׁה, הַגָּאוֹן הַמּוֹבְחֵק צִדִּיק  
 וְנִשְׁגַּב רֵאשׁ הֶרְבֵּנִים כְּעִיר גֵּרְבָה,  
 (אֶפְרִיקָה). בְּנוֹ שֶׁל הֶרֶב הָאִי גָאוֹן  
 גְּדוֹל וּמְפּוֹרָסִם בְּחֲכֵמַת הָאֲמַת מו"ה  
 ר"מ שֶׁהָיָה נוֹדַע לְאַחַד הַמְּקוֹבְלִים  
 הַגְּדוּלִים בְּאֶרְצוֹ זִי"ע.

**עוֹרֵין הֶרֶב ר' יְהוּדָא לֵיב,**  
 בְּהַר"ר יִשְׂרָאֵל הֶרֶב הַגָּאוֹן מִלִּידֵי

**עֲבָרֵי הַר"ר יִשְׂרָאֵל יִצְחָק,**  
 בְּהַר"ר דוֹד, הֶרֶח"ג הַחֲכָם הַיִּשְׁיִישׁ  
 וְהַסּוֹפֵר הַנִּכְבָּד, נוֹלַד בְּסוֹבֶלֶק, ט'  
 תַּמוּז תַּר"י"ט, וְאִכְיוֹ הַסּוֹחֵר הַחֲשׁוּב  
 וְאִמּוֹ הַצַּדִּיקָנִית חָיָה גִישָׁא גַ"ע  
 חֲנֻכּוּהוּ בְּתוֹרָה מִלְדוּתוֹ. וְהִקְשִׁיב  
 לְקַח בְּגַפ"ת מְדוּדוֹ הֶרֶח"ג הַחֲסִיד  
 ר' יְהוֹשֻׁעַ זֹאב זצ"ל אֲבִנֵר וּמֵהֶרֶח"ג  
 ר' יַעֲקֹב טוֹבִיָּה גּוֹלְדֶבֶרְג וּמֵהַגָּאוֹן  
 ר' הֶלֶל לִיבִישׁוּיִן זצ"ל הַאֲב"ד וִירָא  
 בְּרַכָּה מְרוּבָה בְּלִמּוּדוֹ, תַּרְמ"ב נִשָּׂא  
 אֶת בַּת הַת"ח מו"ה אֲבֵרָהֶם לֵיב  
 בְּרֵאזַעֲקָ, מ' רִבְקָה תַּחִּית, וְיְהִי  
 לְסוֹחֵר נִכְבָּד בְּגֵרִיבָה וְהַקְדִּישׁ  
 מַעֲתוּתוֹ גַּם לְתוֹרָה וְלַחֲכֵמָה.  
 וּמִסְבָּה שִׁיצָא נָקִי מִנְכַּסִּיו בֹּא כִּשְׁנַת  
 תַּרַס"ח לְאַמְרִיקָה וַיִּיסַד בֵּית"ר  
 לְקוֹפְסָאוֹת וְזוֹה אִיזָה שְׁנַיִם שְׁמִשָּׁךְ  
 יָדוֹ מַעֲסָקוֹ וּמִסְתוּפָף בְּאַהֲלָה שֶׁל  
 תּוֹרָה וְהַשְׁכָּלָה, וּמוֹשָׁבוֹ בְּבְרוֹקְלִין.  
 מֵהֶרֶח"ח הַנֶּעֱלָה מוֹהֲר"י הִי"ו  
 נִדְפַס סֵפֶר נִכְבָּד „יִלְקוּט עֲבָרֵי”,  
 בִּיאוּרִים בְּמִקְרָאוֹת בְּתַנ"ךְ, בְּאֲגוּדוֹת  
 וּמְדַרְשִׁים וּבְתַפְלוֹת (בְּרוֹק. תַּרצ"ט)  
 יָנוּב בְּשִׁיבָה טוֹבָה לְתַפְאֶרֶת עֲדָתָנוּ.  
**עֵהרֵעֲנִיבְעֶרְג הַר"ר אֲבֵרָהֶם**  
**יִשְׂרָאֵל,** הֶרֶב הַג' הַמוֹפְלֵא מִגְּאֵר-  
 לֵיץ. בָּאוּ דְבָרָיו בְּהַמְאֹסָף „כֶּרֶם  
 חֲמֵד” (תַּרפ"ט).

**עֵהרֵעֲנִיפֶעֶלְד הֶרֶב ר' שְׁמוּאֵל**  
 בְּהֶרֶב ר' שְׁמַחָה בִּינּוּם הֶרֶב הַגָּאוֹן  
 הַמּוֹבְחֵק מִגְדוּלֵי יוֹחֲסִין וּמִצִּאֲצִיאוֹתֵם  
 שֶׁל הַגְּאוֹנִים מוֹהֲר"ע אִיגֵר וּמוֹהֲר"מ  
 סוֹפֵר זִי"ע. הָיָה לְרֵאכְב"ק מֵאֲטֵרֶס-  
 דוֹרֶף וְהֶרְבִּיץ תּוֹרָה בִּישִׁיבָה שְׁמָה,  
 וְזוֹה מִקְרֹב בֹּא לְאַמְרִיקָה וְנִתְקַבַּל  
 בְּכַבּוֹד גְּדוֹל מֵאַחֲיָנוּ הַהֶגְרִים,  
 וְנִתְמַנָּה לֶרֶב בְּאַחַת הַקְּהָלוֹת  
 הַחֲשׁוּבוֹת כְּמוֹרֵד הָעִיר נְוִירֶק וְשִׁמוֹ  
 לְתַהֲלָה.



והגריי"ל המד"א דמינסק זצ"ל בשנת תרנ"ח נתקבל לרב בבערעז-ני (גליל צרניגוב) ואחרי כהנו בה ג' שנים נתקבל לרב בכיחוב-ישן. שמה נהל עדתו ו' שנה עד שחלו הפרעות בארצו ויבוא בשנת תרס"ז לונדונה, והגר"נ הכהן זצ"ל מנהו למורה ודין בבית דינו. תר"ע בא לאמריקה ויכהן פאר בכלטימור, סט. לואיס, פאסיק, וכעשר שנים היה לראב"ד בכהכ"נ הגדול לאנשי ליכאוויץ בשיקגה. תרצ"ו, כשנפטר הגאון הגדול והצדיק מוה"ר משה חיים זצ"ל רבינוביץ הראב"ד דבית הכנסת המפואר, עץ חיים מחזיקי הרב" בברונזביל, נבחר הגרש"א הי"ו למלא מקומו בקהלה קדושה זו, ושמה מרביץ תורתו בשעוריו המשניים היומיים בש"ס לדורשי תורה ותושיה. ובדרשותיו הנעלות המושכות אליהן רבים ושלמים מאמוני אחינו, החרדים לדבר ה', ושמו לברכה. כי צדיק הוא ויראת ה' מעוז.

מהגרש"א שליט"א נדפס ספר „דבר שמואל" דרשות לי"נ ושו"ת שונות בהלכה (תרע"ו) ובכ"י חידושי הלכות ואגדות שונים.

**עלקין הרב ר' אברהם יוסף**  
בהרב ר' משה חיים, הרב המאוה"ג רב ומו"צ בארהיוב גליל בסרביה, במקום אביו הרה"ג שנתקבל במקומו.

**עמדין-באראש הרב ר' יצחק אייזיק**, בהרב ר' מאיר הרב הגאון המופלא מגדולי יוחסין, היה לרב ומו"צ בשאריגרוד, נעמירוב, יעלים-ביטגרוד ובריטשוב. היה צדיק והפליג בזקנה עצומה, ובעיר ריט-

קריטשוב. נדפס ממנו „פי אריה" איזה חידושים בכ"ק וב"מ. ובכ"י ס' על ה' נדה. באו ממנו ג"כ ח"ת במאספים שונים. מושבו בברונזביל.  
**עטיא הרב ר' עזרא**, גאון מופלא בעוצם זכרונו. מגדולי ירוש-לים עיה"ק ור"מ ראשי בישיבת „פורת יוסף" שמה.

**עלבערג הרב ר' אברהם נתן**  
בהרב ר' יחיאל איכל, הרב הגאון החרוף ומפולפל, הרב בזגיערז, מגדולי יוחסין, וממשפחת מרן אא"ז המהרש"א זצוקל"ה. נדפס ממנו שו"ת „בית נאמן" (בילגוריי, תרפ"ד) וכו גם תשובות מאביו הג' הצ' ומחותנו הג"ר צבי יחזקאל שליט"א מיכלסאהן. (עי' תולדותיו בספרנו דורות ח"א, ורשה תרנ"ה).

**עלקאוויץ הרב ר' לימא**  
בהר"ר משה, גאון מופלא וחרוף ר"מ בהשיבה הראשית בסלונים בימי הג"ר יהושע אייזיק (בעל עמק יהושע ונוע"י) והיה אביו של הרב הגאון ר' יצחק הר"מ שמה, באו מעט מחידושיו בס' ברכת משה לנכדו הרה"ג ר' משה ווינארסקי.

**עלקין הרב ר' שמואל אליהו**  
בהרב ר' חיים יעקב הרב הגאון המובהק ומופלא בבקאות, מגדולי הרבנים והדרשנים באמריקה. נולד ביום שמחת תורה תרל"ו בנוכו-אלכסנדרבסקי, ששם כהן אביו הרב הגאון בכהונת ראב"ד ור"מ ויקבל תורה ממנו ויתודע בכשרונותיו המעולים ובזכרונו המצויין. כבן י"ד כשנפטר אביו הגוצ"ל יצא ללמוד בוילנה ומשם למלו וירכוש לו בקיאות בש"ס ופוסקים ויקבל סמיכות הגר"ש הכהן זצ"ל מוילנה

ומהו"ר פנחס זצ"ל רב באומן גליל קיוב, אחיו של הרא"ב הי"ו.)  
בניו המה: הר' יעקב, הר' שלמה, מופלגי תורה ואנשי מעשה ושם טוב.

**עמיאל** הר"ר **משה אביגדור** בהרב ר' **יעקב יוסף**, גאון גדול מפורסם כדורנו. נולד כפורוכה גליל סלונים, תרמ"ג. קבל תורה מהגר"ר חיים הלוי זצ"ל ולהבדל"ח הגר"ח ע"ג רודנסקי שליט"א והיה לרב בש-ווינציאן, גריוכה ובאנטברפן. תרצ"ו נתקבל לרב ראשי ב"תל אביב" ויעש לו שם כספריו "דרשות אל עמו" ו"דרכי משה" שחבר ובכ"י ספרים שונים בחקרי הלכה ואגדה. (חתנו הוא הרב הג' מו"ה ישראל מרדכי בה"ר אשר הי"ו זאלצער, רב במרסייל, צרפת.)

**ענגיל** הרב ר' **יוסף**, גאון אמת' מופת דורנו ומגדולי המחברים בזמננו. נולד בטרנא תרי"ט ויתפרסם בגלילות גליציה ופולין מאביבו, בשקידתו הנפלאה ובעצם זכרונו, ובעודנו בעלומיו כבר בקי היה בש"ס בבלי וירושלמי וגדולי הפוסקים, והיה משכנו בענדין. ומשם בא לקרית סופרים קראקוי. יצ"ו והונף בה לראב"ד ונשא משרת קדשו עד ימיו האחרונים. ונ"נ דרב יוסף השליט והמשביר ב' דר"ח מו"ה פר"ת, בוינה, ושם נגנו ארון קדשו.

הגאון מו"ר יוסף צדיקא זיע"א חבר יותר ממאה חבורים בכל מקציעות התלמודים והפוסקים, האגדות והמדרשים, ורובם נשארו בכי"ק והנדפסים מהם: ע' פנים לתורה, שב דנחמתא, לקח טוב,

שוב לכד כהן יותר משמנים שנה. וימי חייו הגיעו למאה ושלושים ושש שנה. ונ"נ י"ז אדר תמט"ר. (אבי הגרי"א היה גאון גדול ומפורסם בדורו, הראב"ד דקונסטנטיין-ישן, והגאון מופה"ד מוה"ר חיים הכהן ראפפורט בשו"ת מים חיים (סי' ז"ך) משיבו בתוארים נאדרים בקדש, והגר"מ זצ"ל היה בנו של הגאון מרן מוהריעב"ץ זצ"ל.

**עמדן-באראש** הרב ר' **אברהם דוב** בהרב ר' **יצחק אייזיק**. הרב הגאון הישיש ומופלא ביראה, מרבני ברוקלין. נולד י"ג תמוז תר"ב ב-ריטשוב ויקבל תורה מאביו הגוצ"ל הראב"ד דשם. וממנו בא ללמוד מהגאון המפורסם מו"ה אריה ליב באלהובר בעל "שם אריה" זצ"ל. וישקוד בתלמוד ופוסקים ויעש חיל רב ויסמכהו רבו הגרא"ל להורות ולדון ויהי לרב ה' שנה במעכלי, וממנה נתקבל למו"צ במאריאן. תרנ"ג בא לאמריקה ויכהן כ"ג שנה ברבנות בפיטסבורג וכעת מושבו בברוקלין.

הרב הגאון מוהרא"ב הי"ו מצוין במעלות חכמים. ענותן וצנוע אוהב צדקה וחסד. ובכ"י ספר נכבד בהלכה ואגדה שהגאון הגדול והצדיק המופלא כדורנו מוהרמ"ד פלוצקי זצ"ל בהסכמתו עליו מיום ב' פ' דברים, ר"ח מ"א, תפר"ו מפליא בשבח הס' ומחברו שליט"א. יאריך ה' ימיו ושנותיו! (לזכר עולם יהיו: בנו של הרה"ג מוהרא"ב שהיה מופלא בתורה ויראה ומוסמך מו"ה חיים צבי ז"ל שנ' י"ג טבת, תרפ"ח כבן ל"ח. והרבנים הגדולים מוה"ר יעקב יוסף זצ"ל רב בסקוויר,

והספידו הגאון והצדיק המפורסם מוה"ר אליהו זצ"ל גורדון המ"מ ומו"צ בוילנה בספרו "מערכות ישראל" (נזירק תפר"ו).

**עפשטיין הר"ר זלמן**, חכם וסופר מפורסם בדורנו, מטובי הציונים. עמיתם ורעם של אביר הסופרים, "אחד העם" וגאון משוררי זמננו מוה"ר חיים נחמן ביאליק ז"ל. באו מאמריו ב"המליץ" ו"הצפירה" ובמאספים שונים. בשמו הגלוי או "שלמה האלקושי". והיה פיטן ומליץ נעים, ענותן וצנוע וצדיק בדרכיו. אחרי המלחמה הגדולה עלה לאה"ק והאריך ימים ונפטר בשם טוב, ז' כסלו תרצ"ז. (עי' בתירחון, "היהודי" מהרה"ח מו"ה חיים הי"ו קורלינ-סקי (טבת תרח"ץ) מ"ש אודותו הגרש"מ זצ"ל פיין, וממדותיו התרומיות.)

**עפשטיין הרב ר' שמואל נפתלי הירש** בה"ר **מנחם אריה ל"ב**, הרב הגאון האב"ד דגירטע-גולד, חבר ספר "אמרי שפר" על שה"ש, וכו' כיאור על המאמר אין משיח לישראל ומדבר בקץ היומין ומלהמת גומ"ג.

**עפשטיין הרב ר' עזריאל** בהרב ר' יהודה ל"ב, רב וגאון מופלא זקן הרבנים בשיקגה, מילידי ווייגובה, גליל קובנה. והיה לפניו רב בקרקולאן. תרס"א נקרא מבית המדרש הגדול אנשי לוקניק, בשיק-גה לרב ומו"צ ויעמוד על משמרתו כל"ז שנה, והאריך ימים ונ"נ א' תמוז, תרח"ץ, ויספדו לו גדולי רבני עירו.

**עקפעלד הרב ר' ברוך**, גאון מובהק מגדולי הרבנים בארץ הגר

אתון דאורייתא, בית האוצר (כ"ח) ציונים לתורה, גבורות שמונים, שו"ת בן פורת, (כ"ח) אוצרות יוסף (כ"ח) גליוני הש"ס (ג"ח).

**ענגלענדער הרב ר' שמעון יהודא** הרב הגאון הצדיק מגדולי הרבנים דפילדלפיה, והוא אבי ידידנו הרב הג' המסכל בתורה בחכמה ובמדות טובות מו"ה דוד הי"ו הרב והמטיף בישיבת רבי יצחק יעקב ריינעם בברוקלין.

**ענגעל הר"ר אהרן** בה"ר היר"ץ, הרה"ח מחבר "לב אהרן" (ר"ת עפ"י סדר א"ב) נזירק תפר"ו. **ענגעלמאן הרב ר' שלמה**, הרב הגאון ממשפחת יוחסין האב"ד דקלאדובה גליל קאליש, ובאו דבריו בהבאר, משנת תרפ"ה.

**ענעלוב הר"ר הלל גרשון**, החכם והמטיף דהיכל, "עמנואל" בניו יארק. מילידי רוסיה שבא בשחרותו לאמריקה ויסתופף בבית מה"ר בסינסינטי. השתתף בעבודת האיניציקלופדיה האנגלית-יהודית וחבר ספרים שונים אנגליים. נפטר בשנת תרצ"ד כבן נ"ז.

**עסקין הרב ר' ניסן** בהר"ר **יהודא ל"ב**, הרב הגאון מופלא ביראה, רב בהיינא, במקום חותנו הג"ר עקיבא הכהן, (שהיה נכדו של הגאון הצדיק המפורסם מו"ה עקיבא זצ"ל מסלוצק, ואה"כ נתקבל לרב בהורדוק, גליל בוכריסק).

**עפרון הרב ר' אברהם חיים**, הרב המופלא בתורה ומצוה, ש"ץ בכהכנ"ס הגדול ושמש דמתא בקריה נאמנה וילנה רבות בשנים ויהי מצוין במעלות ומדות, האריך ימים ונפטר בשם טוב בשנת תרע"ז



מהגאון מוהר"א הי"ו נדפסו ח"ת רבים בהלכה ואגדה במאספים התורניים השונים ובכ"י הספרים כגדי שש (חידושים בש"ס) נהרות כבל, (על אגדות הש"ס) כתם אופיר (דרושים).

**פאיאנס** הרב ר' דוד בה"ר ר' שמואל, הרב הגאון המפורסם, חכם ורב פעלים. יליד העיר ניס-וויזש, ומגדולי תלמידי הגנצ"ב זצ"ל. היה לרב בסופרסלי ואח"כ בקנישין, וכשנפטר חותנו הג"ר חיים נפתלי הערץ זצ"ל האלפרין, (כהג"ר יו"ט ליפמאן) הראב"ד דביאליסטוק נתקבל הגר"ד לממלא מקומו, והוא מגדולי רבני פולין ועסקן מזרחי.

**פאליאציק** הרב ר' שלמה בהר"ר יוסף, גאון גדול וצדיק מופלא, היה נודע מנעוריו בכל גלילות פולין וליטא בשם ה"עלוי ממיציד" (ע"ש עיר מולדתו בגליל הורדנה). יצק מים ע"י הג"ר חיים הלוי זצ"ל בוולוז'ין שחבכו והעריצו מגאון תורתו וצדקתו. והיה לר"מ בישיבת הגר"י ריינעם זצ"ל בלי-דא. ונקרא בשנת תרפ"א לר"מ ראשי בישיבת רי"א בניורק, ולא ארכו ימיו, ונ"נ של הגאון האדיר כליל התורה והענוה, כ' תמוז תרפ"ח כבן ס' זיע"א. ובאו דבריו בס' "מלכי בקדש" להג"ר חיים זצ"ל הירשענזאהן (חלק ו' סי' ז') (חתן הגזצ"ל הוא הרה"ג מו"ה ישראל מאווישאוויץ, הרב בדור העם נארט קורוליינא).

**פאליי** הרב ר' אברהם נח, הרב הגאון החריף ר"מ בהלוסק ושקלוב. ועלה לאה"ק ונפטר שמה

ונשא משרת קדשו האבד"ק משום. ויחבר ספרו בשו"ת בשם "פאת השדה", והוא א"ז של הרב החכם הגדול המפורסם בזמנו מו"ה יהודה ליב הי"ו פליישער, בעל "משנה לעזרה" (וינה תפר"ו).

**ערדבערג** ה"ר שמשון דוד אליעזר בה"ר ראובן, החכם והסופר הנעלה, נולד בלובין, כ' תשרי תר"ן להורים נכבדים ויסתופף בישיבות ויהי רבו המובהק בתלמוד גפ"ת הרה"ג מו"ה ישראל צבי זצ"ל פיאטריקובסקי וירא ברכה בלמודיו. כבן ט"ו בא לאמריקה ויחל לפרסם מאמריו בהעתונים היהודיים, ווארהייט" ואח"כ בת-איידישע טאגעבלאט", וכעת הנהו אחד מחברי הערכת העתון "דער טאג", ויעש לו שם בין היראים במאמריו הנעלים.

הסופר הנכבד הזה העתיק ליהודית, "דניאל דירונדה" (תרע"ט) ואת הספר "זכרונות לבית דוד" (תרפ"ד) וכשבקר את ארצנו הק', הדפוס ספרו, "פארט אאיד אין אמ-ריקה" (תפר"ו).

— פ —

**פאונאנסקי** הרב ר' אליהו בה"ר שמואל, הגאון הגדול המפורסם החכם השלם. נולד ג' סיון תר"מ באשענמישין. היה לתלמידו המובהק של הגאה"ק מו"ר אברהם זצ"ל מסוכטשוב ובהרבותו חילו בש"ס ופוסקים סמכו רבו מאור הגולה ועוד גאוני פולין. תרס"ז נתקבל לרב דכאדעטש ושמה מנהל עדתו בתורת אמת ולקח טוב. ושמו לתהלה ולכרכה.

ואחרי נשואיו היה לרב כעשר שנה בקאמיי. משם נתקבל לרב בסאלאק. תרפ"ד בא לאמריקה ויהי הרב דבהמדה"ג דברונזביל. תר"ץ נבחר לר"מ ולרב בישיבת „רבי חיים בר-לין" הגדולה שם ומאז עומד על משמרתו הכבודה להפיץ תורה ולקח טוב לזקנים ונערים יחד.

הגרמ"ז הי"ו הוא גיסם של הגר"ר אליעזר לעווין מו"צ בורשה, ר' יצחק דובער אב"ד דלומאז ור"י ליב זצ"ל אב"ד דמישעניץ ור' אלמער יעקב מאיר בריזמן האב"ד דלאפי.

**פאצאנאווסקי** הרב ר' **יוסף** בהרב ר' **משה יהודא**, גאון מופלא בבקיאות מגדולי יחסין בפאביאניץ. חבר ס' גדול ונעלה „ילקוט פרדס דוד" לבאר כל חמירא ברש"י ורמב"ן ז"ל שעל התורה. ונדפסו ממנו לע"ע ע"ס בראשית, שמות, ויקרא. וחבר ג"כ ספר „פרי יוסף" עמ"ס גטין. והוא מחותנו של הגה"ג מוה"ר שלמה יהודה ליב הכהן האב"ד דזגערש.

**פארט** הרב ר' **יעקב משה**, הרב הג' חו"כ צנוע וענותן. היה רב בדוגלישוק ובא לאמריקה ויכהן ברבנות בכרונזביל ואח"כ בכהמ"ד תפארת ישראל דפלטבוש ונ"ג ער"ח שבט תר"פ כבן מ"ה.

**פארטנאי** הרב ר' **ברוך** בר' **שלמה**. רב ודרשן בכהמ"ד אגדת אחים ברחוב מאלטא, ברוקלין. ונפטר כבן מ' כ"ה אלול תרפ"ט. והיה עושה ומעשה, לזכר עולם יהיה.

**פארער** הרב ר' **יהודא ליב**, הרב הגאון הצדיק הרב דהאליאק, מאסס. מופלא במדות חכמים והיה

ויספידוהו הגאונים מוהראי"ה קוק זצ"ל ולהבדל"ח מוהרא"ז מלצר ומוהי"מ הרל"פ.

**פאלייעוו** הרב ר' **משה אהרן** בה"ר **ישראל**, הרב הגאון המובהק שנון וחרוף. נולד בטימקוביץ תרמ"ט, ויהי רבו הראשון אביו ה"ר הח' וממנו בא לקבל תורה מהגרא"ז מלצר שליט"א בסלוצק ויסתופף בישיבתו שש שנים וירכוש לו בקיאות בתלמוד ופוסקים ויסמכהו רבו הי"ו בעוד לא מלאו לו כ' שנה. וכשנשא לו בתו של הסוחר הנכבד ר' אברהם הארמן, מ' רחל תחיה, היה לסוחר ורבי עתותיו הקדיש לגפ"ת ובא בחליפות מכתבים בחידו"ת עם גדולי ליטא. תרפ"א בא לאמריקה ונבחר לר"מ בישיבת רי"א בניורק. ושם מפיץ תורתו התמימה בין תלמידים מקשיבים.

מהגאון המופלא מוהרמ"א הי"ו נדפסו הספרים: „מחנה ישראל", (נזירק תר"ץ), „באר אברהם" (נו-ירק תרצ"ט) בחקרי הלכות ושכחום החכמים. ובאו חידושויו בהמאספים נר מערבי והפרדס ובכ"י חידושי הלכה רבים.

**פאליישץ** הרב ר' **יהודא** הרב הג' מחכמי ירושלים טוב"א, והיה מלפנים הרב כבהכ"נ ליגובקה בפ-טרבורג. חבר ס' „אחות יהודה", בהלכה ודרושים (ירושלים תרצ"א).

**פאם** הרב ר' **מאיר זאוויץ** בה"ר **משה דוד הכהן** הרב הגאון החו"ב ודרשן נעלה. נולד במעלניק וקבל תורה בישיבות רוסיה וימלא כרסו בש"ס ופוסקים בעודנו צעיר, ויבחרהו לחתן בעד בתו הגרש"ד זצ"ל אנאליק (עי' תולדותיו אות א')

והמופלא בבקיאות מגדולי יחסין נכדם של הגאונים מו"ר אריה ליב מקובנה ומו"ר יוסף זצ"ל מסלוצק. היה לרב בפרור „אזאריציע“, בסלוצק. ובמלחמת העולם התגורר בברנוביץ וכוורשה. תרפ"ה בא לאמריקה ויהי לרב בכהכ"נ „בית אל“ כבורה-פרק בכרוקלין. ובן-עירו הגביר הנדיב מו"ה מ. קולאק והנדיב היקר וי"א מו"ה אברהם מאיערס הי"ו החזיקו בימינו ויתמכהו בכבוד ונ"נ ר"ח כסלו תרצ"ט כבן הס' שנה. (ובאו דבריו ב„הכאר“ היו"ל ע"י הגאון מוהרצ"ה פרידלינג שליט"א).

**פיינשטיין** הרב ר' דוד, הרב הגאון הצדיק האב"ד דאודא ואח"כ דסטאראביץ, והיה חתנו של הגאון הצדיק וחכם מו"ה יצחק יחיאל זצ"ל האבד"ק קורעליץ בגליל מינסק. וגיסם של הגאון הגדול מו"ה אליהו הלוי זצ"ל פיינשטיין האב"ד קלעצק ואח"כ בפרוץ (עי' תולדותיו בספרנו דורו"ס ס' א' וורשה, תרנ"ה) ולהל"ח הגאון הצדיק מו"ה יעקב שליט"א קאנטרוביץ הרב דטרענטאן. ונ"נ דרב חסדא זי"ך תשרי תרפ"ח. והוא אביו של הג' ר"מ הי"ו דלהלן.

**פיינשטיין** הרב ר' משה כהרב ר' דוד, הגאון הגדול המופלא בדורנו בבקיאותו הגדולה, צדיק ונשגב. נולד באודסה (מקום שם היה אביו הגזצ"ל הרב) ז' אדר תרנ"ד, ויצטין מילדותו בהתמדתו העזה, ועוצם כשרונותיו ומדותיו התרומיות ובעודנו בעלומיו בקי היה בש"ס ופוסקים כאחד גאוני הזמן. ומצניעותו וענותו הטהורה לא יצא

לפנים אב"ד דעיר וואבאלניק, ושמו נודע לתהלה ולברכה.

**פארפעל** הרב ר' יהודא ליב, הרב הגדול בתורה ויראה והדרשן המופלא. המ"מ כראקאוו ואח"כ באשמינא. חבר „בית יעקב“ אוסף דברי הגאון המ"מ מדובנא זצ"ל על תהלים והוספתו „וזאת ליהודה“ ובאו דרשותיו ב„הכאר“, וקונ' „האחד אליעזר“ הספד על הג"ר אליעזר מד"א דמינסק, (ווילנה, תפר"ה).

**פולונסקי** הרב ר' אברהם יצחק, הרב הג' הצדיק הרב ומו"צ בקאליבלאט גליל קיוב. ונ"נ י"ט טבת תר"ס, והוא חותנו של הרב הגאון מו"ה משה צבי הי"ו ראבי-נאוויץ מרבני ברונזביל. (וע"ע להלן).

**פוסק** הרב ר' הלל כהרב ר' אליהו, הרב הגאון החכם השלם הרב דטאטרנבור, חבל בסרכיה. בעל „דברי הלל“ ב"ח והו"ל הס' „פסקי אליהו“ למר אביו הגאון הצדיק המפורסם בעל תש"ו מור ואהלות וכורת הברית.

**פופקא** הרב ר' אריה ליב כהרב ר' ישראל מאיר הכהן, הגאון הצדיק והמופלא בשקידה צנוע וענותן. השתתף הרבה בחכורם ועריכתם של ספרי מר אביו מופת דורנו וכהפצתם בתפוצות יהודה, ומזכירו אביו הגזצ"ל באיזהו מקומן, ונ"נ דהארי שבחבורה למעלה משבעים בראדין בשנת תרצ"ט. לזכר עולם יהיה צדיק בן צדיק.

**פיימער** הרב ר' יוסף כהרב ר' מאיר, הרב הגאון החכם השלם



**פילווארג** הרב ר' יונה בה"ר שלמה, רב גדול בתורה ובחכמה. מגדולי אומאן גליל קיוב. חבר ס' נעלה על הראב"ע שעל התנ"ך בכ' חלקים בשם „בני רשף“ (פיעטרקוב תר"ס).

**פינס-צוכטמאן** הרב ר' אורי יעקב בהר"ר נפתלי הערץ, הרב הג' ממוחסי מינסק, והתגורר בקא-זאן-הורדוק, וחבר ס' „אור יעקב“ על אגדות הש"ס (וילנה תר"ן).

**פינקעלשטיין** הרב ר' אליעזר אריה ליב כהרב ר' שמעון יצחק הלוי, הרב החכם המפורסם. נולד י"ח תמוז תרנ"ט בסניסנימי, מקום שמה כהן אביו ברבנות, ונתגדל מילדותו בתורה וחכמה ויצטין בשקידתו הגדולה בספרי הקדש כבספרי החול. בשנת תרע"ט נתקבל לרב בבהכ"נ קהלת ישראל בניורק ואח"כ נבחר גם לאחד מגדולי המורים בבהמ"ד לרבנים שמה. חבר באנגלית ספרים שונים וכיחוד ע"ד הפירושים, והוא מופלא במדות חכמים.

**פישמאן** הר"ר יעקב בהר"ר שמואל ברוך, חכם וסופר יהודי ועסקן צבורי נעלה, נולד בראדזי-לובא למשפחה כבודה, ז' ניסן, תרל"ח, ויתחנך בתורה ותלמוד ויסתופף כשנתים שנה בישיבת לומזה המפוארה וירא ברכה בלמודי הקדש. כבן י"ב בא ניו יארק ויהי לתלמיד בישיבת „עץ חיים“ שבה. בשנת תרס"א נמנה בין עוזרי ה„טאגעבלאט“ הניו יארקי וממנו הפקד לאחד מחברי מערכת ה„מאָר-גען זשורנאַל“. תרצ"ו, אחרי שנפטר

שמעו בעולם זולת בהתקבלו בשנת תפא"ר, לאב"ד דלובאן, שאז החלו רבים מגדולי הרבנים לפנות אליו בשאלותיהם, ותשוכותיו הכריזו על תורתו הרחבה ועוזו גאונו ונתפרסם לאחד מיחידי הדור. תרצ"ז בא לא-מריקה וגדולי אחינו בניורק מנהו לר"מ ראשי של ישיבת „תפארת ירושלים“ הגדולה שם. ושם מרביץ תורתו התמימה, יפרח כתמר אדיר התורה והמצוה הזה! בכ"י הגנ"י שו"ת וחיודשי הלכות רבים וכאו מעט מהם ב„המסלה“ ו„הפרדס“. (הגר"מ שליט"א הוא גיסו של מר ידידנו הרב הגאון החכם שיראתו קודמת מו"ה ראובן הלוי ה"ו לי-וואוויץ).

**פיין** הרב ר' שמואל מנחם בה"ר צבי שכנא הלוי, הרב הגאון והדרשן השלם, נתגדל בתורה בישיבת סלונים, ראדין, וולוז'ין וקוב-נה וקבל סמיכות הגאונים מוהר"מ דאנישעווסקי, ש"ב הג"ר בנימין זצ"ל אייזענשטאדט והג"ר יוסף יוסף ראזין זצ"ל. והיה רב בעירה אפשא, ובפרוץ המלחמה כהן בתור רב בוולדימיר, מוסקבה וטווער. וכבואו לאמריקה היה לרב בדטרויט חבר ספרים שונים בדרוש, ומהם „זכרון שמואל“, „איתן שמואל“ וביהודית „פון אייביגען קוואל“. ונ"נ בשנת תרח"ץ.

**פיינס** הר' יוסף, עסקן צבורי נעלה וציוני נודע בכרוקלין. היה נשיא „מחזיקי תלמוד תורה“ דברה פרק ומיסד בית החולים יונייטער איוראעל זיאן האספיטאל. משכיל ונדיב, ונ' בשנת תר"ץ.

החכם והסופר המופלא מו"ה פרץ ז"ל ווערניק, העורך הראשי של ה"מארגען זשורנאל", נתקבל החכם מוהר"י למלא מקומו. וישא משרתו זו שתי שנים, ובמשכו ידו ממנה, לא חדל מכתוב בו מאמריו היומיים "מיום ליום" המלאים תכן וענין רב. החכם מוהר"י הי"ו, הוא גיסו של הרב הגאון הצדיק מו"ה אשר ליפמאן זצ"ל זרחי, מגדולי רבני סט, לואיס. (עי' תולדותיו בספרנו "חכמי ישראל באמריקה. פלאטא הרב ר' אברהם, הרב הג' מו"צ באטלנטא, אמריקה, ונ"נ בשנת תפר"ו, בן מאה ושבע שנים. (עי' הירחון "אפריון" קבץ שלישי צד י"ט).

**פלאטא הרב ר' פייביש פישל** בהר"ר שמואל יצחק הלוי, הרב הגאון הנודע לתהלה, ממשפחת יוחסין. נולד לאביו המופלא ביראה ובמדות ולאמו הצדקנית והמלומדת מ' מלכה, כ"ה מ"ח תרל"ד, וילמוד תורה מהרבנים הג' ר' יהושע מרדכי ומבנו ר' בנימין זאב צוקערמאן ז"ל. וירא ברכה רבה בתלמוד וגפ"ת, וכשנשא בת דודו הגביר החסיד ר' חיים יחזקאל הלוי ז"ל צוקערמאן היה לסוחר ורוב עתותיו הקדיש לתורה וילמוד גם תורת השו"ב. תרס"א בא לאמריקה ואחרי שסמכוהו לרב ולמו"צ גדולי הרבנים, היה לרב בבית המדרש לספרדים בהארלעם, ניו יארק, ובעדת אנשי פוילין שם, ובכואו בימים לרגלי חולשתו עזב את הרבנות וזמנו מסור לקדשי התורה והמעשה הטוב. ובאו דבריו בהירחון הרבני ה"פרדס".

אמו של הרה"ג הי"ו היא נכדת הרב החסיד והנדיב המפורסם בדורו ר' צבי הירש ז"ל זשעלינער, חותנו של הגאון החריף מו"ה משה זצ"ל ליפשיץ האבד"ק לאדז, וממשפחת הגאונים מוהרא"ל זצ"ל צונץ ומו"ה ישראל יהושע זצ"ל מקוטנא ולמעלה בקדש. ובכ"י ספרים וחדושים שונים אשר יקוה להוציאם לאור, והוא חבר נכבד לאגוהר"ב החרדים באמריקה. יאריך ה' ימיו ושנותיו. (למזכרת נצח ישאר שם אשת הרה"ג, הכבודה והמצוינת מנשים בטוב לבכה, ורוחה הנדיבה מ' נחמה נ"ע שנפטרה ג' מ"ח בשנת תרצ"ג).

**פלאטקין הרב ר' אברהם** בה"ר שניאור זלמן, הרב הגאון המו"צ ורב דשעליבה-דוקשיץ גליל איהומען כחמשים שנה, בעל "עומקא דדינא" בטהרות כנות ישראל. (וורשה, תרע"ד).

**פלאטקין הרב ר' אריה ליב** בה"ר רובער, הרב הגאון החכם ושלם, מרבני מזרח נ. י. נולד ב- סלוצק ויקבל תורה מהג"ר זלמן זצ"ל הר"מ בכוכרויסק וירב חילו בתלמוד ופוסקים בעלומיו. תר"ן בא לאמריקה ויכהן ככהונת רב כבייני-גאר, מיון. וזה כשלשים שנה שהשתקע במזרח נ. י., והוא מטובי רבני קהלת ישראל שמה. מופלא ביראה עושה ומעשה.

הרה"ג מוהרא"ל הי"ו הנהו חבר נכבד לאגוה"ר החרדים באמריקה, ולו אוצר ספרים יקרים נעלה, ונדפס ממנו באנגלית ספר בחגי ישראל ומועדיו, ובאו תשובותיו ב"המאסף" (קראקי, תרפ"ט) ובכ"י ח"ת ומאמרים שונים.

כשנת תרנ"ה, אחרי שנפטר אביו זצ"ל בא לישיבת לומזה ויהיו רבותיו הגאונים ר' דוד טעביל דייט-נובסקי ור' בצלאל ממיר. משם בא לישיבת ראדין בקבוצו של מרן בעל הפיץ חיים ויסתופף בה כ' שנים, וירכש לו בקיאות כג' הכבות וככל מסכתות הסדר נשים ומפרשיהן. אז בא לסלובודקה שהתמיד בה כשבע שנים ויהי מבחירי תלמידי הגרמ"ט עפשטיין ומאהוביו. כי רב חילו בש"ס ופוסקים ויסמכהו רבו המובהק הזה וגיטו הגרא"ז הי"ו להורות ולדון. ואחרי נשאו לו את בתו של הסוחר מוקיר התורה וי"א ר' צבי מדרשונישוק, הכבודה מ' נעחא תחי'—נבחר בשנת תרע"ג לרב במשיטשעריץ. תרע"ד בא לא-מריקה ונתקבל לרב ואב"ד בקעני-טאן לכל כתי הכנסיות שבעיר. ויכהן בה י"א שנה (בתוך הזמן הזה שמש כג' שנים בתור רב בכתי הכנסיות „בית יעקב" ו„אהבת שלום" בעיר קולומבוס (אה"א), ותקן מצב החנוך והכשרות) וייסד בית ת"ת וכית הכנ"א מפואר, ויתקן בה עוד תקנות טובות. ממנה נקרא לאבד"ק כברידושפארט, מקום שם מנהל עדתו על מבועי התורה והעבודה. והוא רב פעלים לתורה ולתעודה, ועסקן גדול צבורי. המקום יהיה בעזרו.

מהרב הגאון הנעלה מוהר"א הי"ו באו ח"ת שונים ב„וגדיל תורה" וב„הפרדס" ובכ"י ס' „פרי אפרים" בהלכה, ודרושים שדרש במקהלות. (חתנו הוא הרב הג' עדין לגאון החה"ש מו"ה חיים הי"ו אלעזר, מרכני ברונקס).

**פלאצקי הרב ר' חנוך העניך**  
בהרב ר' מאיר הן רפאל, הרב הגאון המופלא מאטוואצק. הו"ל ה„מלואים" לכלי חמדה שחבר אביו הג' זצ"ל פיעטרקוב (תרח"ץ).

**פלעקסער הרב ר' יעקב**  
ר' אברהם הכהן, הרב הגאון המובהק חכם ושלם במדעים. נולד תרכ"ט באוטיאן. מגדולי תלמידי הגאונים נצי"ב והרהח"ס זצ"ל בוולוז'ין, שמלא כרסו בש"ס ופוסקים בעלומיו וכשסמכוהו גדולי ליטא נתקבל בעצת הג"ר מאיר שמחה זצ"ל לאב"ד דיעקובשטאדט, ובשנת תרס"ח נבחר לאב"ד בפרידריכ-שטאדט. במלחמה הגדולה הגלה לירוסלב שבה גלו אלפי נודדים וירב הגר"י הי"ו לעשות לטובת הנדחים גדולות ויכהן שמה בתור רב עד שהוכרח ממפירי הדת לצאת לאמ-ריקה בשנת תרפ"ג. ויתקבל לרב בפליינפעלד ומשם נקרא לכהן פאר בניו הייווען, מקום שם ינהל עדתו בתורה ודעת. והוא נודע לתהלה בין גדולי הרבנים באה"ב.

מהגאון החכם הי"ו נדפס ספר נכבד „דבר ליעקב" (נזירק תרפ"ג) בדרושים נעלים, ובכ"י ח"ת רבים כהלוא"ג.

**פעלקאוויץ הרב ר' אפרים**  
בהרב ר' נחמיה הרב הגאון המופלא והדרשן המהולל. נולד י"ד סיון, תרמ"ד במשעכנאווצי, ואביו הרה"ג ואמו הצדקנית מאשע ממשפחת עפשטיין המיוחסת. בעודנו ילד קטן נתנוהו ע"י מובחרי המלמדים בעיר ויתודע בכשרונותיו המצוינים, עד שכהיותו בן שמנה שנים בקי היה בעל פה במס' ב"ק עם פירש"י.



מהגאון החסיד מוהריי"ל זצ"ל נשאלו הרבה מכת"ק. ולא נדפסו לע"ע זולת מעט ע"י בנו הרב הגאון החכם נועם המדות מוה"ר אליהו הי"ו הרב דגאָראַדי. והם חידושים על המשניות (וילנה תרס"ח) בשם „אור גדול" ועל ה„גודע ביהודה" שי"ל בשנת תר"ם בוילנה עם ההוספה „וזאת ליהודה", אשר נערכה ונסדרה בעזרת צורי וגואלי, על-יד המסדר הספר הכהה. מלבד איזה תשובותיו שנדפסו בספרי חכמי הזמן. מכניו הם הגר"א הנ"ל, והרה"ג החכם מו"ה משה הי"ו מטלו, הנודע בספרו הנעלה „מדרש הרפואה" שחבר הכולל כל תורת הרפואה שבבבלי וירושלמי מכילתא ספרא וספרי, תוספתא זוה"ק (תל אביב תרפ"ו-פ"ט) וחתניו הם הגאון מוה"ר אליעזר זצ"ל ראבינוביץ, שמלא מקומו במינסק, ולהבדל הגאון מוה"ר אברהם דוב כהנא-שפירא שליט"א האבד"ק קובנה (עי' תולדותיו בספרנו דור' האח', ספר א').

**פערילמוטער** הרב ר' אליעזר בהרב ר' משה, הרה"ג המופלא ביראה והמנעים זמירות ישראל הש"ץ בלודו. (אביהם של הגאונים מו"ה אברהם צבי הראב"ד דוורשה ומו"ה משה דומ"צ בלודו והרה"ח מו"ה אריה שמחה ש"ץ שמה) ונדפס ספרו בכיבורים על תנו"כ בשם „אבן משה".

**פערלאון** הרב ר' נחום מדרכי ישראל שמעון. הרב המאוה"ג והצדיק המפורסם מגזע גדולי ישראל. הרביץ תורה והעמיד

**פעפפער** הרב ר' אלטער שאול בהרב ר' ישראל אלימלך, הרב הגאון המהודד ומפולפל. יליד קלומנא, אצל קראקא. (ח' ניסן תרל"ד) למשפחת יוחסין מוצאה מהגאונים מוהר"ש קוידונודר מוהר"ש מוהר"ר העשיל זצ"ל, ויקבל תורה מהג"ר יחיאל הלוי זצ"ל מסטרי, וכשנסמך היה לר"מ בסרט. עת"ר בא לאמריקה ונתקבל לראב"ד ומו"צ בכה"מ הגדול אנשי אונגארן ובכה"מ אנשי מארמאראש בנוירק. והדפיס בחייו ב' חלקי ספרו שו"ת „אבני זכרון" ובהם גם פלפולי דרשותיו והדרניו שהגיד. ואחרי פטירתו (י"ט ניסן תרצ"ו) י"ל החלק הג' ע"י חתנו שנבחר למלא מקומו.

**פערילמאן** הרב ר' ירוחם יהודא ליב, הגאון האמתי, צדיק ועניו מיחידי הדור, ומפורסם בשם „הגדול ממינסק", אין ערוך לעוצם עמקותו ובקיאותו והתמדתו הנפלאה. מילידי בריסק דליטא ומאביכו יצא שמעו בשם „העלוי מכריסק" וגאוני עיר תהלה זו, נבאו לו בעודנו נער עול ימים, כי יהיה אדיר התורה. שמש בקדש מראש בעירה סעליץ. משם נתקבל לאב"ד דעיר הגלילית פרוזיאני בחבל גרוד-נה. וממנה הורם למרא דאתרא בעיר הגדולה של חכמים וסופרים ונדיבי עם מינסק הליטאית. והשיב תשובות לרבים מגדולי הדור, ונ"נ דרב האי גאון מופת דורנו לפתע פתאום ז' שבט שנת תרנ"ו, ויספרו לו גדולי הרבנים כי נשבה ארון הקדש.

היה רב ומ"מ בכהמ"ד, "זוכחי צדק" כנעשוויז בימי הגאונים ר' יהושע זצ"ל ור' אליעזר יצחק ליפמאן זצ"ל. הצטיין בבקיאותו הגדולה בו' סדרי המשנה ומפרשיהם כענותו ומדותיו. אהוב לשמים ולבריות. והיה גיטו בעל אחותו הצנועה מלכה נ"ע, של הג"ר יוסף דובער זצ"ל אבד"ק בובר, ונ"נ ככנשיקה כבן ע"ד, ב' ניסן תרס"א, והוא אחיו הצעיר של הר"ש דלהלן.

**פרומקעס הרב ר' שמואל**  
הרה"ג הצדיק המפורסם בשם "הרבי מקוזימיר" מנעשוויז, למד ולימד והתנהג בפרישות וחסידות ולא חלץ תפליו גם בשוקים ורחובות והמונים נהרו להתכרך ממנו ולא חפץ לקבל שום פדיון. ונ"נ דרב שמואל, בן ע"ד, י"ב אייר תרמ"ט. והיה גיטו של הג"ר נחום שמש זצ"ל מהורדנה, וחותרנו של הרה"ג מו"ה דובער זצ"ל היילפרין רב בנו ארק (עי' ספרנו חכמי ישראל באמ-ריקה, נזירק תרס"ג).

**פרידלאנד הר"ר חיים אברהם**  
בהר"ר מ"שה, חכם וסופר ומשורר מגדולי התחיה העברית באמריקה. מילידי הורודוק בליטה שנתגדל על התלמוד ויהי מופלא בכשרונותיו וידע איזו מסכתות בע"פ בעודנו נער ובא לאמריקה כבן י"ב ויוסף חילו בתורה וחכמה, ויהי הראשון שיסד ביה"ס לבנות ישראל בני יורק שנתפרסם לתהלה, ויהי למופת. ואחרי שרתו בה כעשר שנים נקרא בשנת פר"ת לעמוד בראש בתי הת"ת בקליבלנד, ויעש רבות לתחית שפ"ע והפצתה בין נעורינו, ולחבת ציון וקדשי ישראל, ותשב

תלמידים רבים. והיה נודע בשם הרבי מנובו-מינסק בפולין. ונ"נ י' סבת תרצ"ג. והוא אבי הבא להלן.  
**פערלאון הרב ר' נחום מרדכי**  
הרב הג' עדין לגאון וצדיק בדרכיו. למד תורה מאביו זצ"ל ומהגאון הצדיק מוה"ר יוסף ליב זצ"ל אבד"ק קאליבעל. תרפ"ז בא לאמריקה ויתישב כמזרח נזירק. ושמו לתהלה בתורתו וצדקתו. ברכת ה' תחופפהו.  
**פרדס הרב ר' שמואל אהרן**  
בהרב ר' שלמה נתן הלוי, הרב הגאון המפורסם עושה אזנים לתורה מגדולי גוחסין. היה לפניו רב ור"מ בזורצה ובנדין בפולין ואבד"ק טשטשאקאווא, וכבואו לאמריקה, משכן כבוד תורתו בשיקגה, והוא עורך ומו"ל את הקביץ הרבני החדשי "הפרדס". בו לוקחים חלק גדולי הרבנים באה"ב. והוא אחי הרב הגאון מו"ה אברהם ישכר הלוי הי"ו האב ב"ד דדענקוב בסביבות אס-טרוכצי בפולניה.

**פרנקפומר האדון פעליקס,**  
מגדולי חכמי תורת המשפטים והדינים באמריקה. נשא רבות בשנים משרת פרופיסור בהמכללה "הארווארד" הגדולה. ומשם בחרהו הנשיא החכם, מיחידי חסידי העמים כדורנו, פרנקלין דילאנא רוזבלט, לאחד השופטים בכית המשפט העליון שבארצות הברית אשר בור-שינגטן הברית. ונדפסו ממנו ספרים שונים בחקרי הדינים ומיצוייהם, שעשו לו שם גדול. והוא מילידי וינה שהובא לאמריקה בילדותו.

**פרומקעס הרב ר' פסח בהר"ר**  
**דובער,** הרב הגדול בתורה והדרשן המופלא. מילידי קורעליץ.

זצ"ל הרב דקראקי בליטה. (נ"נ בדמי ימיו י"ד אייר תרנ"ו) ויסתופף כמלז וסלובדקה ויצטין בכשרונותיו, תרנ"ט נשא בת טובים ממשפחת הג"ר חיים זצ"ל מוולוז'ין ויסע אח"כ לקובנה, ויוסף שקוד כגפ"ת וירב חילו בש"ס ופוסקים. ויצא שמעו לתהלה בתורתו וחכמתו, וכשיסד הג"ר יוסף ליב בלוך זצ"ל הישיבה בשדובה מנה את הרא"ם לאחד ממנהליה. תרס"ט היה לרב בבית המ"ד הגדול דמנטשסטער באנגליה. תרע"א בא לאמריקה ונתמנה לרב בטרנטון. ויכהן גם לר"מ בישיבת רי"א בניורק. תרפ"ב נתקבל לאב בד"ק עליוכטה ושם נשא משרתו י"ב שנה עד יומו האחרון י"ד תשרי תרצ"ד.

מהגזצ"ל באו ה"ת במאספים שונים. ובשנת תרפ"ט הו"ל בעיה"ק ירושלים ת"ו ספרו בשו"ת ודרושים בשם „המאור“, ונדפס ממנו ביהודית: „א האנד בוך פאר דיא אידישע פרויען.“

**פריעדמאן הרב ר' צבי הירש**  
כהר"ר **מנחם שמחה** הרב הגאון המופלא מגדולי יחסין שבא לזקנתו לאמריקה ונתקבל לרב ומו"צ בקהלת ישרון בניורק. ולפנים היה לרב בהאטסיג, (הגר) חבר ספרים שונים ומהם „צבי חמד“ ו„כח התורה“ כנגד הס', „כחא דהתירא“ של הגאון הגדול והצדיק מוהר"י אליקום הי"ו גולדברג בשריותא דאתתא. (עי' לעיל אות ג') וראיתי שהגאון והצדיק המפורסם מו"ה הלל הכהן זצ"ל קליין הפליג בשבח הגרצ"ה הי"ו.

רוחו אל על בשנת השבע וארבעים לחייו, י"ח מנ"א, תרצ"ט, וכבוד גדול נעשה לו כמותו. ורבים מחכמי ישראל וספריו מערים שונות באו ללותו. לזכר עלם יהיה רב התושיה! מהרה"ח המופלא מוהרה"א נ"ע באו מאמרים ושירים בעתוננים ומאספים שונים ונדפסו ממנו ספורים רבים בעד ילדי עמנו בשם „ספורים יפים“ אשר נפוצו בארצות שונות. וספר שירי שזכה לפרס, והשאיר ספריה גדולה מכחירי הספרות העברית והלועזית.

**פרייא הרב ר' מאיר ליב**  
כה"ר **יצחק צבי**, הרב הגאון החכם הראב"ד ור"מ דנאדי-שוראן, הגר. העמיד תלמידים גדולי תורה, והוציאו לאור מדרשותיו הערוכות במעם לשבח בשם שבט מישור.

**פריידין הר"ר מנחם מענדל**  
כה"ר **לוי**, הרב הג' הישיש מרבני ברונזביל. נולד בוועטקי ח"י ניסן כתר"ו ולמד תורה מהרה"ג מוה"ר דובער ליפשיץ זצ"ל בעל גולות עליות ונסמך מהגאונים ר' רפאל שפירא ור' יעקב מאיר זצ"ל ממינסק והיה רב ומו"צ בטשארי. ולזקנתו בא לאמריקה ונמנה לרב בקהלת אנשי דוקשיץ בכרונזביל. ונדפס ממנו ס' „עליות מנחם“ ח'י בפ"ק דב"ב (פיעטרקוב תרס"ו). והוא אחיו של הרב הג' מו"ה יהודא ליב נ"י פריידין רב ומו"צ בפוסטוב, גליל ווילנה.

**פרייל הרב ר' אלעזר מאיר**  
כה"ר **אלחנן**, הרב הגאון החריף ובקי ושלם, נולד תרל"ח בכירז ורבו הראשון היה אחיו הבכור הגאון והסופר המפורסם מו"ה יהושע יוסף



**העשל**, הרה"ג הצדיק ונודע למקובל. מילידי עיה"ק תוב"א וחכמיה והיה תלמיד בחכמת האמת להגר"א ששון זצ"ל בעל „שמן ששון". חבר הגהות ובאורים לס אוצרות חיים לרכינו חיים וויטאל זצ"ל (ירושלים תרמ"ש) ונ"נ י' סיון תרס"ב, והוא אבי הרמ"מ הבא להלן.

**פרענקיל-תאומים** הרב ר' מנחם מרדכי, הרב הגאון החכם והדרשן המובהק, מגדולי רבני פיל-דלפיה, נולד בעיה"ק תוב"א, כ"ב תמוז תרמ"ב. קבל תורה מהגאון ר' ישעיה ומבנו הג"ר יעקב אוריני-שטיין ר"מ „אוהל משה" ואח"כ היה לתלמיד מובהק להגאון האדיר מו"ה יצחק ירוחם זצ"ל דיסקין וירב חילו בש"ס ופוסקים וירכוש לו ג"כ חכמה וידיעת השפות ערבית, אנגלית, צרפתית וגרמנית. ויעש שם בתורתו וחכמתו. תרפ"א בא לאמ-ריקה ונתקבל לרב ור"מ ראשי בישיבת רבי חיים ברלין הגדולה בברונזביל ויעמוד על משמרתו הכבודה חמש שנים ומחצה. אז עלה לאה"ק מולדתו. שמה סדר חידושו ומואמרו ורבי תורתו וישב לאמריקה ותנתן עליו משרת רב ור"מ בישיבת משכן ישראל הנודעה בפילדלפיה ונתקבל ג"כ לרב בשלשת הקהולות אשר במערב עיר זו.

מהרב הגאון מוהרמ"מ הי"ו נדפס ספר גדול ונכבד „דרוש וחדוש" (ירושלים, תרפ"ט) על ששת הפרשיות הראשונות שבס' בראשית ובאו חידושו ב„תורה מציון", א"ר תורה" ועוד. ובשו"ת „דבר אליהו" להגאון האמתי מו"ר אליהו זצ"ל

**פרסקו**, הר"ר דניאל בהר"ר יצחק, חכם וסופר מופלא וחוקר הלשון העברית. נולד למשפחה כבודה במינסק, י"א מנ"א תרנ"א. ונתגדל בתורה והשכלה מאביבו ויתנכר בכשרונותיו המצוינים וחכתו לציון ושפתה מעלומיו. כבן ט"ו בא לאמריקה ויהי למורה עברי בנוירק ויעש רבות ונצורות להפצת שפת עבר ותחיתה בארצות הברית וישתתף במאמרו בכל העתונים והמאספים העברים שהופיעו באמ-ריקה, וזה איזה שנים שהוא עורך את ה„דואר לנער" שיצא טיבו הטוב בין גדולי המורים והמחנכים העברים. ונדפסו ממנו הספרים: „המדבר עברית", „צחוק מא"י", „ששון ושמחה", „לאלף ידידים", „מקרא לנער".

החכם והסופר המצוין בסגנונו המובהק מוהר"ד הי"ו, הוא נועם המדות וענותן וחביב על כל יודעיו ומכיריו וכשמלאו לו—בשנת תרצ"ז—כ"ה שנה לעבודתו הספרותית הפוריה, חגגו טובי החכמים והסופרים בנוירק את החג בכבוד חכמים ושמחת נפש נאצלה, ויברכוהו כי יהיהו ה' להוסיף תת כחו וחילו הרב לספרתנו ולקדשיה. **פרעדמעסקי** הרב ר' אליעזר בה"ר יעקב, הרב הגאון הנעלה. היה לפניו רב ברימשאן ובכואו לאמריקה כהן בישיבת רבי חיים ברלין בברונזביל. וכעת הוא מרבני ברונקס. חכם ושלם ומצוין במדות. (בנו הוא הרה"ג המטיף המצוין מו"ה עקיבא הי"ו).

**פרענקיל-תאומים** הרב ר' אלטר יששכר בהרב ר' יהושע

הלוי, וחתניו לוקחי בנותיו הם :  
 הר' אברהם גאָלדבערג, מר נחמן  
 גאָלדבערג ומר חיים בלאוּשטיין,  
 משכילים ושומרי אמונים.)

**בלום הרב ר' שמואל** בה"ר  
**ידידיה הלוי**, הרב הג' החכם  
 השלם והדרשן הנעלה. מילידי  
 בריסק. היה לרב ודרשן באיזהו  
 מקומן באמריקה, וחבר „הצקלון”  
 ו„אמר ודברים” בדרושים ומילי  
 דאגדתא, ונ”נ כ”ו טבת תרצ”ד  
 ומצא מנו”כ בקרקע של „עדת בני  
 שומרי שבת” בהר יהודה. (חתנו  
 הוא המופלג והמשכיל היקר מו”ה  
 חיים שלום בה”ר מרדכי שלמה  
 פישער נ”י בפלאטבוש.)

**גאלשעווסקי** הרב ר' **שמחה**  
**ליב** בהרב ר' **משה יוסף**, הרב  
 הג' השלם והדרשן הנעלה. נולד  
 בכריסק וילמוד תורה בישיבות  
 סלובודקה וולוז'ין, שאוועל וראדין,  
 ובהקבוץ בפוניבו תחת הנהגתו של  
 הג”ר יצחק יעקב זצ”ל, ויעש חיל  
 רב בתלמוד וגפ”ת ויבחרהו העשיר  
 ומוקיר תורה ר' מרדכי ניישמעטער  
 מפוניבו לחתן בעד בתו השלמה מ'  
 היה, וישב הרש”ל על שלחן חותנו  
 האמיד וירב חילו לאורייתא, וישקוד  
 בש”ס ופוסקים. ויסמכוהו גדולי  
 ליטא, כשגלתה קהילת ישראל בפו-  
 ניבו, בשעת המלחמה, התנורר  
 בדווינסק, ויהי לרב בבית המדרש  
 גרינהויז שמה. תרפ”ד נתקבל לרב  
 בהאנושאק ויכהן שמה כג' שנים  
 ואח”כ בא לאמריקה ויהי לרב ומ”מ  
 בכרוקלין ככהמ”ד דמחזיקי תורה,  
 רחוב טשעסמער, ואח”כ היה לרב  
 בכוסטון. ולא האריך ימים ונ”נ כבן  
 נ”ז שנה, כמוצאי ש”ת, כ”ד תשרי,

קלאצקין ובס' כבוד חכמים ו„אמרו  
 אמן” ובכ”י ח”י ספרים ערוכים  
 לדפוס, הכוללים הידושים בבבלי  
 וירושלמי, פלפולים בהלכה בד”ח  
 שו”ע, דרשות למועדים ולי”ג.  
 ביאורי על מ”ר ותנחומא, על  
 הפטורות וחמש מגלות. ביאור עמ”ס  
 אבות, על הגדה ש”פ, על „אל תקרי”  
 שבש”ס, ועוד. ומי יתן והצליח הג'  
 הי”ו להוציאם לאור להאיר עיני  
 חכמים ודורשי דעת. (אחיו הוא  
 הרב ר' אברהם הי”ו בכרונוזביל.)

**פרענקל** הר”ר **שמואל**, הרב  
 הג' החריף מחכמי הישיבה מפאפא  
 ובאו דבריו ב„כתר תורה” (אייר,  
 תרח”ץ).

(מסכה לא באו הערכים האחדים  
 הבאים על מקומם.)

**באקשטיין** הרב ר' **אהרן**  
**שלמה** בה”ר **יוסף דוד הלוי**,  
 רב גדול בתורה ודרשן מפורסם.  
 יליד קרטווי-בערעזי גליל הורדנה,  
 מתלמידי הגה”צ ר' פנחס מיכאל  
 האב”ד דאנטיפולי, בעול ימיו היה  
 למ”מ ככהמ”ד „ר' אליהו אלימלך”  
 בכיאיסטוק ובכהמ”ד הג' שמה.  
 תרס”ו בא לאמריקה ויכהן בתור  
 רב ומ”מ בבכ”נ דרחוב עללען  
 ובכהמ”נ פועלי צדק אנשי איליא.  
 ומשם נתקבל לרב ודרשן בבכ”נ  
 „ח' תהלים כתר ישראל” בכרונוז-  
 ביל. ונ”נ כבן ס”ו ב' טבת תרצ”ו,  
 ויספידוהו מרבני ניו יארק ומנו”כ  
 מצא בהר יהודא בקרקע של הח'  
 „תפארת ירושלים” מניו יארק.  
 (בניו מאשתו הראשונה מ' רבקה  
 שנ' ז' תמוז תרפ”ד, הם : מאיר  
 ליב, חיים שמחה, אברהם ומשה

המפורסם מו"ה שלום יצחק לעווני-  
מאן שליט"א בחלק ב'.

### פינקעלשטיין הרב ר' פנחס

כה"ר **אברהם** הרב הגאון הצדיק  
האב"ד דפאלעניצא גליל ורשה,  
אסף ולקט אמרי נועם מהאחים  
הגאונים מו"ה שמואל שמעלסקי  
הלוי איש הורוויץ, ומו"ה פנחס  
הלוי בעל הפלאה זצ"ל על ספר  
תהילים (פייעמרקוב תרפ"ד) והוא  
נכדו של הגה"צ מו"ה ישראל זצ"ל  
האבד"ק מאדזיץ בעל דברי ישראל  
עה"ת.

### מייזער הר"ר **אברהם** החכם

השלם מטובי העסקנים הצבוריים  
בברוקלין. מילידי רוסיא שבא  
לאמריקה בעלומיו ויעש הרבה  
ליסודה של ישיבת „אהל משה”  
בבנסונהוירסט ויקח חלק בעבודתו  
והונו לישוב א"י, ומוסדות העזרה  
שבגולה, והוא נדיב לב על נדיבות  
יקום, יברך ה' חילו.

תרח"ץ בראקסבורי, ויספידוהו רבני  
בוסטון ומצא מנו"כ בנחלת אגודת  
אחים שם.

הרה"ג זצ"ל השאיר אחריו  
חידושים שונים בהלכה ואגדה. והיה  
נכדו (אבי אמו) של הרה"ג החו"ב  
מו"ה יהודה ליב זצ"ל הערשינזאן,  
מחכמי בריסק. ובניו הם המשכיל  
היקר מ' שלמה נ"י ומ' יהודה ליב  
נ"י שו"ב בבוסטון.

### וויין הרב ר' **נפתלי יצחק**

כה"ר **צבי**, הרב הג' חו"ב מפשע-  
ווארסק. תלמידו של הג"ר שמואל  
דוד פרידמאן מחוסט צנוע וענותן  
היה לרב בח' משניות בבהכ"נ אוהב  
שלום בכרונוביל.

### פערסקי הרב ר' **בנימין חיים**

הרב הגאון הנעלה אבד"ק קרא-  
טינגא, חתנו של הג"ר צבי זאב שור  
זצ"ל האב"ד דוואינוטע, ואח"כ  
בקראטינגא, באו דבריו בילקוט  
הדרוש שהו"ל ידידנו הגאון הצדיק





## ואלה יעמרו על הברכה

בתי הכנסיות והמדרשות, נשיאיהם פרנסיהם ואמרכליהם. הרבנים הגאונים המפורסמים, שומרי משמרת הקדש, החכמים והמשכילים, מחזיקי התורה ותומכי פליטת סופרינו, העומדים לימיני ומקבלים את ספרי באהבה וכבוד. כלם יתברכו ממעון הברכות, ממקום שם צוה המברך את עמו ישראל ברכתו — בין כל עושי הצדקה — בשלום ובחיים טובים וארוכים.

ביהכ"נ עץ חיים מחזיקי הרב, ביהכ"נ חובבי תורה, ת"ת תפארת ישראל, ביהכ"נ אוהב שלום, ביהכ"נ אנשי חברת ליבאוויץ, ביהכ"נ בני יצחק נוסח האר"י, ביהמ"ד הגדול, ביהכ"נ אהבת אחים בני פינסק, ביהכ"נ אנשי צדק, ת"ת ראשון לציון, ת"ת תורה מציון, ביהכ"נ אנשי בויברויסק, ביהכ"נ אנשי וואלקאוויסק, בהמ"ד קוברינער האַראָדעצער ב'סטאָן עוו.

ביהכ"נ אחים ורעים, ביהכ"נ אנשי ספרד דומאנט, ביהכ"נ עדת ישרון, ביהכ"נ עין יעקב, ביהמ"ד כוכב ישראל, העגעמאן, ביהכ"נ בני יעקב, גלענמאָר, ביהכ"נ בני יעקב, פענסילוויניא, ביהכ"נ בני יהודא, ביהכ"נ בית יהודה, ביהכ"נ עטרת תפארת ישראל, ביהמ"ד בית יצחק, ביהמ"ד לינת הצדק, ביהכ"נ בית אברהם, ביהמ"ד הרב ממאניסטרישצא, ביהכ"נ נחלת ישראל, ביהכ"נ עזרת אחים, ביהכ"נ בקור חולים, ביהכ"נ אנשי אזאריץ, ביהכ"נ אגדת אחים, ביהכ"נ אהבת ישראל אסטראלענקא, ביהכ"נ חברה משניות, ביהכ"נ אנשי פעטריקאוו, ביהמ"ד באברויסק, ביהמ"ד קלויז הספרדים, ביהכ"נ גמילות חסדים עסטרייך, ביהמ"ד ר' מאיר פרעמישלאַנער, ביהמ"ד כל ישראל, ביהכ"נ תפארת ישראל, בריסק, ביהכ"נ חברה תהלים, כתר ישראל, ביהכ"נ שערי תפלה, ביהכ"נ בני ישראל, ביהכ"נ שומרי אמונה, ביהכ"נ בני יהודא, ביהכ"נ חברה תהלים, אשכנז, ביהכ"נ בית אל, ביהכ"נ אהבת אחים, לאַגאַן, ביהכ"נ אנשי פעריאסלוב, ביהמ"ד קשר ישראל, ביהכ"נ מחזיקי הדת, ביהכ"נ בית אהרן, ביהכ"נ סטעיפניער, ביהמ"ד הגדול, וויליאַמס עווע, ביהכ"נ טוראָווער, ביהכ"נ כנסת ישראל בני יעקב, ביהכ"נ עץ חיים ות"ת סטאַון, ביהמ"ד ח' מדרש אליהו, ביהכ"נ אהבת ישראל גייטס, ביהכ"נ אהבת אחים, רחוב ל"ז, ביהכ"נ ח' תהלים אהל משה, ביהכ"נ אוהב שלום, ווערעט, ביהכ"נ צמח צדק נוסח האר"י, ביהמ"ד ת"ת ספרד, בריסטאָל, ביהמ"ד שבת אחים, ביהמ"ד בני זעמבין, ביהמ"ד דאָקשיץ, ישיבת הג"ר מאיר שמחה הכהן, ישיבת הג"ר יצחק יעקב ריינעס, ישיבת הג"ר חיים ברקלין ביהכ"נ לובעשאווובית המדרש בית רחל גאלדמאן, ת"ת אור חדש,

הרב הגאון ר' מתתיהו יעקב הכהן לאקס, הרב הגאון ר' אברהם דובער  
 הכהן כהנא, הרב הגאון ר' אליהו הכהן קווינט, הרב הגאון ר' שמעון יצחק הלוי  
 פינקעלשטיין, הרב הגאון ר' יעקב הלוי קאפשטיין, הרב הגאון ר' חיים אליקום  
 יהודה גאלדבערג, הרב הגאון ר' ניסן טעלושקין, הרב הגאון ר' אברהם יצחק  
 שוחאטאוויץ, הרב הגאון ר' אברהם רעזניק, הרב הגאון ר' אברהם לערמאן,  
 הרב הגאון ר' יעקב ישראל בערגער, הרב הגאון ר' משה שפירא, הרב הגאון  
 ר' שלמה זלמן קלאוואנסקי, הרב הגאון ר' משה קאלענבערג (מעז, צרפת), הרב  
 הגאון ר' שלום יחזקאל רובין (טומשוב, פוילין), הרב הגאון ר' אברהם שטערן  
 (נובה זאמקי, סלובקיה), הרב הגאון ר' בנימין שמערלער (סטאניסלובא, פוילין),  
 הרב הגאון ר' שמעון בארודקין, הרב הגאון ר' יעקב רעדעלהיים, הרב הגאון  
 ר' יצחק שמירמאן, הרב הגאון ר' יצחק צבי וואהלבערג, הרב הג' ר' א. הפטרמן,  
 הרב הג' ר' משה רוזענבלאט, הרב הג' מו"ה ליבאוויץ, הרב הג' ר' שאול גדליה  
 הרכבי, הרב הג' מו"ה חיים קאניקוב, הרב הג' ר' אריה ליב קאדושין, הרב הג'  
 ר' יצחק יואל ראבינאוויץ, אחיו הרב הג' ר' ברוך ראבינאוויץ, הרב הג' ר'  
 אברהם נחום מאייעראוויץ, הרה"ח ר' פנחס הכהן טורבערג, הרה"ח ר' צבי  
 הענדלער, הרה"ח ר' מתתיהו לייזעראוויץ, הרה"ח ר' יצחק קראוועץ, הרה"ח  
 ר' יצחק קראסנער, הרה"ח ר' יצחק טאנענבוים, הרה"ח ר' דוד יצחק קאלוביץ,  
 הרה"ח ר' יעקב יוסף מאנגלעווסקי, הרה"ח ר' אליעזר בלוסטאן, הרה"ח ר'  
 פיוויש קאהאנאווסקי, הרה"ח ר' אהרן דוד קלומאק, הרה"ח ר' אברהם אליעזר  
 הימאן, הרה"ח ר' אברהם ליב קורעליץ, הרה"ח ר' ליב ראוויטש, הרה"ח ר'  
 גדליהו גאלדבערג, הרה"ח ר' יוסף דוקטורוביץ, הרה"ח ר' אברהם מאייערס,  
 הרה"ח ר' חיים בלאק, הרה"ח ר' אלחנן דייוידסאן, הרה"ח ר' משה קרעלענשטיין.

---

הגביר מו"ה בינוש הכהן קאהן, פרעז, הנכבד מו"ה גרשון ברוך הלוי פערילמאן, הנכבד הר"ר יוסף יצחק קויפמאן, פרעז. הגביר מו"ה יעקב רוטשטיין, הנדיב הנכבד ר' חיים ליבערמאן ורעיתו הכבודה מ' פייגא, הנדיב ר' בן-ציון באקשטיין ורעיתו הכבודה מ' רבקה מנוואַרק, הנכבד מו"ה אברהם יצחק ראזען, גבאי, הנכבד מו"ה יעקב מרדכי קארמאן, גבאי, הנכבד מו"ה שמריהו טעסמאן, גבאי, הגביר מו"ה זאב וואַלף בענווער, הנכבד מו"ה יוסף סאבעלמאן, פרעז., הנכבד מו"ה אברהם שמחה סאפיר, פרעז., הנכבד מו"ה אשר ליטווינסקי, הנכבד ר' אליהו גאלדמאן, גבאי, הנכבד מו"ה ניסן פיאלקאוו, הנכבד ר' שמואל שקראפ, גבאי, הנכבד מו"ה זאב וואַלף כהנאוויץ, גבאי, הנכבד מו"ה אברהם הכהן אראנאָוו, פרעז., הנכבד ר' יאשינובסקי, הנכבד מו"ה יצחק אלחנן וועראוויץ, גבאי, הנכבד מו"ה זאב וואַלף הכהן קאהן, הכבד מו"ה זוסיא לעווין, הנכבד ר' שמואל צבי ווייזער, הנכבד מו"ה זוסיא בושלאָוויץ, גבאי, הנכבד ר' צבי יהודה זיידמאן, הנכבד מו"ה צבי חיים דירעקטאָר, הנכבד מו"ה יעקב ליב שעפעלאָוו, פרעז., המשכיל הר"ר בנימין שלמה גלאזבערג, הגביר מו"ה יצחק פּרענקל, הנכבד מו"ה מאיר ליב פּערלאָוו, פרעז., המופלג מו"ה יעקב קאלאדני, הנכבד מו"ה נחום סיקאלער, הנכבד מו"ה דוד שערמאן, גבאי, המשכיל מו"ה דוד ישעיה פריינד, הנכבד מו"ה יוסף האסקעל, הנכבד מו"ה יהושע העשיל זאקשטיין, פרעז., הנכבד מו"ה נפתלי הערץ פאָס, הנכבד מו"ה דוד זיסק ורעיתו הכבודה מ' שרה, הנכבד מו"ה חנוך העניך ריווקין, היקר מו"ה יהושע אייזיק הלוי וואַלקין, המופלג מו"ה שמואל מניד, גבאי, הנכבד ר' דוד שעהנד בויס, המופלג מו"ה עקיבא אלטמאן, גבאי, המופלג מו"ה משה מאיר שטרונים, המופלג מו"ה יצחק יוסף טשאַרני, גבאי, המופלג מו"ה חיים צבי הלוי, הנכבד מו"ה חיים ליב גאַרטשאַקאוּוּ בהגרי"ה, הי"ו, המשכיל הר"ר אברהם יצחק יארמארק, המשכיל הר"ר מ. פ. פּעדער, המשכיל הר"ר יעקב הכהן מעלמאן, הנכבד מו"ה ס. ליבין בהגראי"ל זצ"ל, המשכיל מו"ה ירמיהו ראלער, הר"ר פישעל קויפמאן, המופלג מו"ה יעקב אקערמאן, גבאי, המשכיל מו"ה חיים שלום פישער, המשכיל ר' מענדל טייגער, הנכבד מו"ה בן-ציון נח קונין, הנכבד ר' משה חיים טעקסעל ורעיתו הכבודה מ' מלכה דבורה, המשכיל מו"ה יהודה כ"ץ ורעיתו הכבודה מ' מחלה, הנכבד מו"ה פנחס שלום שטערן, הנכבד ר' נחום סיקאלער, הנכבד מו"ה אברהם נחמנזאהן, הנכבד ר' חיים בערינשטיין, פרעז., הנכבד מו"ה משה יצחק אַפּעלבוים, פרעז. ורעיתו הכבודה מ' מרים דבורה, משה גאַלדשטיין, פּרעזידענט, הנכבד מו"ה נתן ברילער, מו"ה צבי שאוועל-זאהן, גבאי, הנכבד מו"ה פסח גאַלדבערג, הנכבד מו"ה ברוך סי-מאנאוּו, פרעז., ורעיתו הכבודה מ' מלכה, הנכבד מו"ה בנימין ציטרין, גבאי, המופלג מו"ה משה מאיר שיפמאן, הנכבד מו"ה זאב יעזערסקי, ורעיתו הכבודה מ' גישא, הנכבד מו"ה אליהו קעללער, פרעז., הנכבד מו"ה ישראל שעפּטל, המשכיל מו"ה אברהם משה מאגין, הנכבד מו"ה דוד עזריאל טולמאן, המשכיל מו"ה משה מעשיל הלוי פינקעלשטיין, המופלג מו"ה יהודה אהרונביץ,



שו"ב, המופלג מו"ה זאב וואלף פרוזשאנסקי, המשכיל ר' דוד כרמי, הנכבד  
 מו"ה ישראל שלמה היים, הנכבד ר' עוזיאל לעהמאן, המופלג מו"ה קלמן זעליג  
 זילבערשטיין, המופלג מו"ה שמואל קעסעל, היקר מו"ה זאב וואלף הכהן דאָליני-  
 סקי, המופלג מו"ה נחמן הכהן פיון, גבאי, המופלג ה"ר אפרים צבי קופערמאן,  
 המופלג מו"ה שמואל צבי נארדאָן, גבאי, הנכבד מו"ה ישראל גאָלדפארב, הנכבד  
 מו"ה אביגדור וויניק, פרעז., הנכבד מו"ה יעקב בלוס, גבאי, המופלג מו"ה  
 שיימא סאָס, הנכבד מו"ה חיים זלמן גראנאָוו, המופלג מו"ה חיים לערנער,  
 המופלג מו"ה ישעיה בראנשטיין, הנכבד מו"ה אהרן אשר עלמאן, הנכבד מו"ה  
 דוב אלחנן ראסקינד, הנכבד מו"ה אלתר שלמה ראזינהויז, הנכבד מו"ה ישראל  
 צימערמאן, גבאי, הנכבד ר' בנימין קאנטראָוויץ, הנכבד מו"ה שמואל אהרן  
 בערקאָוויץ, גבאי, הנכבד ר' שמעון ווערניק, הנכבד ר' יעקב פיינמאן, פרעז.,  
 השו"ב המופלג מוהר"ז גוטקין, היקר מו"ה אברהם יצחק זאמבערג, היקר ר'  
 אברהם דיימאָנד, הנגיד היקר מו"ה מרדכי ליכטמאן, פרעז., היקר מו"ה מאיר  
 שמויעוויץ, גבאי, הר' צבי הירש ווישנאצקי, גבאי, היקר מו"ה דוד פעפרלאָוו,  
 גבאי, היקר מו"ה ראובן שווארץ, גבאי, היקר מו"ה אריה ראטענבערג, הנכבד  
 ר' משה ליב פינקעלשטיין, פרעז., השו"ב המופלג מו"ה הלל גערשאן, הנכבד  
 ר' יחיאל בירענבאך, היקר מו"ה צבי סאנבערג, מו"ה זאב פוטעריאנסקי,  
 הרה"ח מו"ה יצחק שילד, הנכבד ר' חיים בערנשטיין, גבאי, המופלג השלם  
 מו"ה משה מאכטיי, הנדיב מו"ה חיים זלמן בהר"ח הצדיק מוהרמ"א זצ"ל  
 קרעמער, היקר מו"ה יצחק זעליג טאקער, המופלג הר' יעקב פעריל, פרעז.,  
 המופלג מו"ה יודעל קרוטצעל, המופלג הר' א. רייך, היקר ר' אליעזר אלפער-  
 ראָוויץ, הנדיב ר' יעקבריבקיין, המשכיל היקר מו"ה אברהם יצחק באגנער,  
 המופלג הרה"ח מו"ה אברהם אליעזר היימאן, המופלג מו"ה יהושע הכהן  
 נעלסאָן, גבאי, היקר מו"ה אריה ליב לאגען, הנכבד מו"ה מרדכי בערקאָוויץ, (ז"ל)  
 פרעז., היקר מו"ה שמואל אלטשולער, היקר מו"ה אשר פיינבערג, החכם השלם  
 מו"ה חיים יעקב יערנבערג, היקר מו"ה נחמן נאוואק, מו"ה טוביא שאַצאָוו,  
 הר' שמעון יהודה קאפער, מו"ה אלישע וויינסטיין, מו"ה משה אלטשולער, ר'  
 אברהם שמחה פריינקלין, הר' אהרן מאשאקוויץ, הר' חיים צבי הכהן שיינהאָליץ,  
 הר' גדליהו כהן, הר' יצחק אייזיק קיסלין, הר' חיים מיללער, היקר מו"ה משה  
 אהרן סטופ, הר' בעריש פרומער, הר' יוסף רייטשיק, בהמ"ד גמ"ח  
 אנשי עסטרייך, המשכיל היקר מו"ה חיים בהרה"ג מוהרא"נ מאיעראוויץ הי"ו

## לזכרון נצח

---

תהיה נשמת המופלג בתורה ויראה ונכבד בעדתו הר"ר חיים ז"ל,  
השו"ב כפוחוסט, גליל סלוצק. בהמופלג הנכבד וי"א הר"ר יהודה לייב  
השו"ב דוויזנה, שנפטר בעלומיו ביום כ"ג שבט, שנת תרמ"ד. תהא  
נשמתו צרורה בצרור החיים.

---

תהיה נשמת רעיתו הצנועה ויקרה מ' גיטל נ"ע, בת הנכבד ר'  
שרגא פיינול ז"ל, שנפטרה מופלגת בזקנה, ביום י"ב אייר, שנת תרצ"א.  
תהא נשמתה צרורה בצרור החיים.

---

תהיה נשמת בנם היקר והנכבד ה"ר יצחק אייזיק ז"ל מסלוצק,  
שנפטר ביום ה' תמוז, שנת תרצ"ג. תהא נשמתו צרורה בצרור החיים.

---

תהיה נשמת בתם היקרה וכבודה מ' אסתר נ"ע, שנפטרה ביום  
י"ט טבת, שנת תרע"ה. תהא נשמתה צרורה בצרור החיים.

---

תהיה נשמת נכדם הכחור היקר והחשוב מר מרדכי לייב ז"ל,  
אשר נפטר ביום ב' ניסן, שנת תרצ"ו. תהא נשמתו צרורה בצרור החיים.

## ולזכרון נצח

---

תהיה נשמת היקר ונכבד ה"ר **משה ז"ל**, בהשו"ב המומחה המופלג בתורה ויראה ה"ר **צבי הירש ז"ל זיסק**, באוסטרובה, שנפטר ביום כ"ד שבט, שנת תרע"ג. תהא נשמתו צרורה בצרור החיים.

---

תהיה נשמת רעיתו הצנועה וכבודה מ' **אסתר רחל נ"ע** בת הר' **שמעון** שנפטרה בר"ח סיון, שנת תרע"ג. תהא נשמתה צרורה בצרור החיים. (כנס הוא היקר והנעלה מו"ה **דוד נ"י זיסק** בברונזביל).

---

תהיה נשמת היקר והנכבד וי"א מוה"ר **שמואל זצ"ל** בהר"ר **מרדכי זצ"ל**, מסעמיאטיץ, שנפטר ביום כ"ה שבט, שנת תרנ"ב. תהא נשמתו צרורה בצרור החיים.

---

תהיה נשמת רעיתו הצנועה ויקרה מ' **גאלדע נ"ע** בת הר"ר **אורי זצ"ל** אשר נפטרה ביום כ"ד אלול, שנת תרנ"א. תהא נשמתה צרורה בצרור החיים.

(כנס הוא הרה"ג המופלא בתורה וגדול ביראה מו"ה **יוסף צבי הי"ו זילבערשטראם**, הרבי לחברה ש"ס ומשניות בכה"מ הגדול דברונזביל).

---

תהיה נשמת הכבודה, רבת החסד והצדקה מ' **גאלדע נ"ע**, בת ה"ר **מרדכי יצחק הלוי ז"ל**, אשת המשכיל הנכבד מו"ה **בנימין שלמה נ"י גלאזבערג**, שנפטרה תענית אסתר, תרצ"ב, ובאה למנוחתה בקברות מונטיפיורי בברוקלין. תהא נשמתה צרורה בצרור החיים.



## ולמוזכרת נצה

---

תהיה נשמת הצנועה והשובה מ' ח'י פייגא נ"ע בת ה"ר צבי ז"ל מבאיאן, אוסמרה, אשת המופלג והחסיד הנכבד, יקר הערך מו"ה יוסף נ"י בה"ר יואל זאננענבלום, אשר שמש בקדש את האדמו"ר הרה"ג מו"ה יהושע העשיל זצ"ל ממאנעסמערשצא, שנפטרה ביום כ' מר-חשוון, שנת תרצ"ו, ומצאה מנוחתה בווינה, שער ג', והשאירה בנה היקר ומופלא במדות מו"ה צבי נ"י בקובא, ובנותיה היקרות מ' פעריל, עטיל ומ' גאלדע תחינה. תהא נשמתה צרורה בצרור החיים.

---

תהיה נשמת הנדיב הנכבד והיקר, מוקיר תורה ולומדיה מו"ה שלמה נ"ע בהר"ר יעקב ז"ל קרינגשטיין, שנפטר כבן שתים ושמונים שנה, ביום כ"ט מנחם-אב, שנת תרח"ץ, וארונו הובא לכהכ"נ, עץ חיים מחזיקי הרב" דברונזביל, והספידו הרב הגאון מו"ה שמואל אליהו נ"י עלקין האב"ד, בדברים חמים. ומצא מנו"כ בקברות, "הר ציון" בכרוקלין. והשאיר אחריו אלמנתו הכבודה מ' רייקא בת ה"ר אברהם הכהן ז"ל, ובנין הנכבדים מו"ה חיים ראובן נ"י, הדר. מו"ה אברהם יצחק נ"י, הדר. מו"ה בן ציון נ"י, מו"ה אליהו נח נ"י, ומו"ה אהרן נ"י, ובנותיו הכבודות מ' טייבא לאה תחי', אשת הד"ר הנכבד מו"ה משה נ"י לעמליך, ומ' חנה אסתר תחי', אשת הד"ר הנכבד מו"ה גרשון שטיינבאך בכרוקלין (בנו הבכור הבחור כמה"ו יעקב ז"ל, נפטר י"ב סיון, שנת תרס"ח) תהא נשמתו צרורה בצרור החיים.

---

תהיה נשמת התמים ונכבד וי"א מו"ה יעקב ראובן נ"ע, בה"ר יואל ירחמיאל ז"ל שערמאן מדונילעוויץ, שנפטר ביום ר"ח מרחשוון, תרצ"ט, ומצא מנוחתו בקברות, "הר יהודה" בכרוקלין. והשאיר אחריו בניו היקרים מו"ה יוסף דוד נ"י, מ' משה נ"י, מ' מנחם נ"י, ומ' מיכאל נ"י בכרוקלין. תהא נשמתו צרורה בצרור החיים.

## ולמוזכרת נצח

---

תהיה נשמת הצנועה, תומכת תורה ולומדיה מ' **העניא** נ"ע, בת הר' **אריה לייב** ז"ל מהאמלי. אשת היקר ותמים מו"ה **בן-ציון** נ"י קונין מברונזביל, שנפטרה ביום ד' סיון, תרצ"ט, והספידה הרב הגאון מו"ה צבי הירש נ"י דאכוביץ האב"ד, ומצאה מנוחתה בקברות מונטי-פיורי בברוקלין. והשאירה בנים ישרים ועושי צדקה. תהא נשמתה צרורה בצרור החיים.

---

תהיה נשמת הצנועה וכבודה מ' **פרומא** נ"ע בת היקר והנכבד הר' **אברהם דוד** ז"ל אשת המופלג הנכבד ועסקן במצות מו"ה **שמואל צבי** נ"י **גארדאן** מברוקלין, שנפטרה ביום כ"ג שבט, תרצ"ט, והספידה הרב הגאון מו"ה ליפמאן נ"י לעווין האב"ד והרב הגאון מו"ה נתן נ"י ראבינוביץ, והשאירה אחריה בניה הנכבדים מ' **משה** נ"י, מ' **אברהם דוד** נ"י ומו"ה **יוסף**, דורשי צדק וטוב, וכתה הכבודה מ' **מינע** אשת היקר והנכבד ר' **ישראל יעקב שלמה** נ"י שערמאן. תהא נשמתה צרורה בצרור החיים.

---

תהיה נשמת התמים והיקר מו"ה **אליהו אריה** ז"ל בה"ר **מנחם מאניש** ז"ל מיאגוסטוב, שנפטר ביום כ"ב שנת תרע"א, תהא נשמתו צרורה בצרור החיים.

---

תהיה נשמת רעיתו הצנועה וכבודה מ' **באשע** נ"ע בה"ר **שמואל הכהן** ז"ל שנפטרה ביום ט' סיון תרע"ו. תהא נשמתה צרורה בצרור החיים. (בתם היא העסקנית במצות מ' **שרה** תח' **סילווערמאן** בברוקלין. תהא נשמתה צרורה בצרור החיים.)







---

## מודעה!

להדורשים את ספרי מקרוב ומרחוק, אתכבד להודיע, כי ספרי הראשונים, היינו ששת חלקי ספרי „דור רבניו וסופריו“, וכן ספרי „דורות האחרונים“ החלק הראשון, וספרי הדרושיים „נאה דורש“, „דורש לשבח“, „דורש טוב“, „אור לפני הדורשין“, „אור חדש למטיפים“, „צדיק לברכה“, „לימין אביו“, אינם כבר בידי.

ואשר עודם נמצאים אתי במספר מועט, הם:

„בלשוני מלה“ (ארבעה ועשרים נאומים ודרושים קצרים ל"נ זמנים שונים).

„קול בכי“ (הספדים).

„דברו על לב“ (תשע ושליש דרשות לחגים ומועדים, לימים נוראים ולימי התשובה, והתעוררות לצדקה ולאהבת תורה).

„דורות האחרונים“, ספר שני, (א-ל) תולדות גדולי הרבנים הגאונים החכמים והסופרים והעסקנים הצבוריים אשר בדורות האחרונים.

„אנשי השם בארצות הברית“, תולדות גדולי ישראל וחכמיו ואנשי השם אשר בארצות הברית באמריקה.

לאלה אשר יזדרזו לשלח אלי את תולדותיהם המה, או תולדות גדולי משפחותיהם, אודיע, כי בעזרת השם, תכאנה בספרי החדשים הנערכים והנסדרים לדפוס.

בן-ציון איזענשטאדט

כתבתי היא:

RABBI B. EISENSTADT

385 Amboy Street

Brooklyn, N. Y.





UNIVERSITY OF CALIFORNIA LIBRARY

Los Angeles

This book is DUE on the last date stamped below.

DISCHARGE IRL

JUN 18 1992

REC'D LD-IURL  
4 WK DEC. 20 1993  
NOV 22 1993

BM  
750  
E~~6~~sd  
v.5

UNIVERSITY OF CALIFORNIA-LOS ANGELES



L 010 119 625 1

